

Vpl. Pyhäjärvi

Maanantai 16.11.2020

Pyhäjärveläisyyden vaali - Karjalan puolustaja

N:o 11 • 65. vuosikerta

Irtonumero 3 €

KUVAT YRJÖ INKINEN

s.3

*Tervehdi jouluna
ystäviä, tuttuja ja
yhteistyökumppaneitasi
Vpl. Pyhäjärvi-lehden
välityksellä*

Lähetä joulutervehdyksesi 1.12. mennessä toimitukseen:
toimitus@vplpyhajarvi.fi

Hinnat:

Kehysilmoitus
2 x 20 mm, 20 €
(enintään kaksi riviä)

Kehysilmoitus
2 x 40 mm, 40 €

Kehysilmoitus
2 x 80 mm, 80 €

Alv. 24 % sisältyy hintaan.

Huom! Joulunumero jaetaan suurella jakelulla 17.12. yhdessä Karjala-lehden kanssa, myös Karjala-lehden tilaajille.

Tilaa lehti joululahjaksi

ystävälle tai lapselle (35 €) tai muita Pyhäjärvi-tuotteita. Katso sivulta 12

Karjalaissunnuntai Sastamalassa

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö ja Vammalan Karjalaseura järjestivät yhteistyössä Sastamalan seurakunnan ja Sastamalan seudun museon kanssa sunnuntaina 1.11.2020 Sastamalassa "karjalaisen päivän".

Päivän ohjelmaan kuului Karjalaisen kansan messu, jossa kunniakäynnit sankarivainajien muistomerkillä ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä, lounastilaisuus ja pieni juhlahetki Sastamalan seurakuntatalolla sekä tutustuminen Vpl. Pyhäjärvi-näyttelyyn.

Suomen lippu, Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön lippu ja Vammalan Karjalaseuran lippu loivat kirkossa juhlevaa tunnelmaa.

Topoteekkiin tallennettu Vpl. Pyhäjärvi-aineisto täydentyy kyläkuvilla

Sastamalan seudun museon Topoteekki-verkkoarkistoon tallennetusta Vpl. Pyhäjärven kirkkoa ja kirkonseutua käsittelevästä aineistosta suurin osa on jo verkossa kaikkien katsottavissa. Aineisto käsittää kuvia, videoita, tekstejä ja asiakirjoja. Käykääpä katsomassa! Aineisto löytyy osoitteella: sastamala.topoteekki.fi, hakusanaksi Topoteekin sivulla kirjoitetaan Vpl. Pyhäjärvi.

Jos kuvan yms. tiedoissa on virheitä tai jos tietää kuvaa täydentäviä tietoja, lisätiedot voi kirjoittaa "Tiedätkö lisää tästä kuvasta" kenttään. Tiedot menevät Sastamalan seudun museolle, joka täydentää Topoteekin tietoja tarvittaessa. Joitakin kommentteja on jo saatukin.

Topoteekin Vpl. Pyhäjärvi-aineistoa täydennetään vielä kyläkuvilla. Tavoitteena on tallentaa ainakin yksi kuva jokaisesta Vpl. Pyhäjärven kylästä. Tämä kuvien etsintä- ja tallennustyö on parhaillaan menossa ja tarkoitus on, että vuoden loppuun mennessä nämäkin kuvat ovat kaikkien katsottavissa.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön Topoteekkityöryhmä

Säätiöseminaarissa olimme esillä

s.5

Sastamalan seudun museon amanuenssi Emma Kurki kertomassa Topoteekki-verkkoarkistosta Karjalatalolla säätiöseminaarissa.

Lämmin tuulahdus Kyprokselta

Kirsi Ijas asuu ja elää Kyproksen Larnakassa. Miten hän sinne osui? Ja mitä asioita hän Suomesta kaipa? Mikä yhdistää karjalaisia ja famagustalaisia?

s.4

Pääkirjoitus

Siun ja miun.

Syksyisin tulee aina mieleen mennyt kesä, missä tapahtumissa on voinut olla mukana? Kulunut kesä on ollut tosi haastava, kun ajatellaan osanottajien kannalta, keväällä oli paljon suunnitelmia, miten kesän aikana tehdään ja toimitaan, mutta sitten kaikki meni uusiksi Suomeen iskeneen korona epidemian vuoksi ja suunnitelmia piti muuttaa perusteellisesti.

□ Mauri Hauhia

Kaikki väkimmäiset kokoukset ja juhlat piti peruuttaa, joka oli itse kullekin suuren suuri pettymys, mutta jotakin kuitenkin saatiin kevään ja kesän aikana tehtyä.

Jo useiden vuosien ajan ollut puheissa ja ajatuksissa Vpl. Pyhäjärveltä evakkojen mukana tulleiden esineiden tallettaminen ja luettelointi yhteen paikkaan, joka nyt vihdoinkin on saatu tehtyä. Siitä myös seurasi kauan kaivattu Vpl. Pyhäjärvi -näyttely, joka oli helppo järjestää ammattitaitoisten museolaisten ja innokkaiden ”pyhäjärvoisten” kanssa, kun esineet ja kuvat olivat helposti saatavissa ja löydettävissä. Näyttely sai nimekseen Siun ja miun – Viipurin läänin Pyhäjärvi, joka on avoinna Sastamalan seudun museossa aina 31.08.2021 asti.

Upeassa näyttelyssä on suurien kuvien ja esineiden lisäksi nähtävänä vanhoja valokuvia digitoituna.

SASTAMALAN SEUDUN MUSEOSTA saatiin keväällä kysely, onko kiinnostusta sellaiseen kyläkumppaniohjelmaan, jossa laitetaan kuvia verkkoarkistoon, joita voi katsella kotikoneelta osoitteesta: Sastamala topoteekki. Päätettiin ottaa haaste vastaan ja koottiin työryhmä Säätiöstä, Vammalan Karjalaseurasta sekä museosta amanuenssi ohjaamaan työryhmää. Alkuun otettiin käsittelyyn kirkko ja kirkonseutu, jonka kuvia löytyi runsaasti, josta kiitoksen saa jo aiemmin kuvia tallentaneita henkilöitä, joten siltä osin työ alkoi luistaa kiittävästi, kun työryhmä sai loistavan innostuksen päälle. Kuvia katsellessa tuli paljon hienoja kuvia myös Vpl. Pyhäjärven kylästä, joita lisätään vielä ”topoteekkiin”, jos saataisiin valittua ainakin yksi kuva, joka kylästä, vaikeutena on hyvien kuvien runsaus, kun mieli tekisi kaikki laittaa esille, joka ei nyt ole tässä mahdollista.

KARJALAINEN KANSANMESSU marraskuun ensimmäisenä päivänä oli todella hyvä ja mieliinpainuva, jota kaikki halukkaat saivat kuunnella myös nettiradion välityksellä, me paikallaolleet saimme messun jälkeen nauttia maukasta lohikeittoa Sastamalan seurakuntatalolla ja päälle vielä kahvikupponen ja maukas leivos, ja päätteeksi pieni juhlatilaisuus.

Kaikkilla oli mahdollisuus messutapahtuman jälkeen maksutta tutustua Siun ja miun Viipurin läänin – Pyhäjärvi näyttelyyn, josta saatiin vain mieluista palautetta.

Hyvää syksyn jatkoa kaikille.

Karjalaissunnuntai Sastamalassa

Lounasvieraita seurakuntatalossa.

□ Kirsti Naskali

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö ja Vammalan Karjalaseura järjestivät yhteistyössä Sastamalan seurakunnan ja Sastamalan seudun museon kanssa sunnuntaina 1.11.2020 Sastamalassa ”karjalaisen päivän”.

”*Karjalainen kirkkokansa Luojastansa laulelee...*”

Päivä aloitettiin kello 10 Karjalaisen kansan messulla Tyrvään kirkossa. Suomen lippu, Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön lippu ja Vammalan Karjalaseuran lippu tervehtivät alttarin edessä kirkkoon tulijoita ja loivat heti juhlan tunnelman.

Karjalaisen kansan messussa *Tapani Nuutisen* säveltämät ja sanoittamat kauniit laulut ovat keskeisessä osassa, ja se sopii

hyvin karjalaiselle laulavaiselle kansalle. Jo ensimmäisen laulun nimessä oli tuttu soitto: ”Karjalan kunnilla kellot ne kaikuu”.

Messun ohjelma kulki eteenpäin Lauluhytteen Pisanan johdattamana. Lauluhytteen Pisara on Sastamalassa, Kiikan kappeliseurakunnassa toimiva kuusihenkinen lauluryhmä, josta tällä kertaa olivat mukana sopraano *Anu Mattila*, altto *Susanna Rantanen*, tenori *Jari Mattila*, basso *Arto Rantanen* ja *Satu Krapa*, basso ja kitara. Tämä ihanaääninen lauluhytteen sopi erinomaisesti tähän messuun.

Sastamalan seurakunnan kappalainen, pyhäjärveläisjuurinen *Tarja Kopalainen* oli hoitanut päivän järjestelyt Sastamalan seurakunnan kanssa. *Tarja* toimi messussa liturgina. Hän piti koskettavan saarnan pohjautuen päivän

evankeliumitekstiin ja yhdisti aiheen myös karjalaisten kokemuksiin. (Saarnan löydät lyhennettynä sivulla 8).

Messussa oli mukana noin sata henkeä. Kohti kerättiin Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hengellisen työn hyväksi.

Messun jälkeen suoritettiin kunniakäynti ja sepeleenlasku sankarivainajien ja Karjalan jääneiden vainajien muistomerkeille.

Hyvää lohisoppaa ja ”kielakkaraa”

Sepeleenlaskujen jälkeen siirryttiin Vammaskosken sillan yli Sastamalan seurakuntatalolle, jossa oli mahdollisuus ruokailuun ja vapaaseen seurusteluun. Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen puheenjohtaja *Pertti Hakanen* toivotti väen tervetulleeksi ja ker-

toi tuntemastaan ikävästä ja kaipuusta, kun Karjalassa ei tänä vuonna ole pääsyt käymään. Tunne on tuttu monelle Karjalan kävijälle. Karjalan Liiton tämän 80-vuotisjuhlavuoden teema on ”Sukupolvien ketju”. Pertti toivoi, että pidämme karjalaisuutta ja pyhäjärveläisyyttä esillä ja siirrämme tietoa tuleville sukupolville, kerromme heille juuristamme. Karjalaisuus on rikkaus, ja sen

Taubilan kartano

– lahjoitusmaakaudesta Fazerin aikaan
Hanki lahjaksi sukulaisille ja ystäville!
176 sivua, n. 150 valokuvaa, koko B5

Kaunista Vpl. Pyhäjärveä, osat I ja II,
yhteensä 736 sivua. Koko A4.
Hinta vain 95 €.

Lisätietoja ja tilaukset:
taubila@pp.inet.fi tai puh.
040 021 3369
seija.jokinen@netti.fi tai puh.
040 835 5820
Sekä <http://vpl-pyhajarvi.fi/>
kirjapuoti
Hintoihin lisätään toimituskulut. Noudettavissa myös hallituksen jäseniltä ilman lähetyskuluja.
Vpl. Pyhäkylä-Seura

Vpl. Pyhäjärvi

www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

 [facebook.com/Vpl-Pyhajarvi-lehti](https://www.facebook.com/Vpl-Pyhajarvi-lehti)

Julkaisija:

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr

Päätoimittaja:

Tea Itkonen
Vaskenvalajankatu 33
06100 Porvoo
puh. 040 557 4223
toimitus@vplpyhajarvi.fi

Toimituksella on oikeus lyhentää ja muokata lehteen lähetettyä aineistoa.

Toimitusneuvosto:

Pertti Hakanen
Mauri Hauhia
Tea Itkonen
Tarja Kopalainen
Kirsti Naskali
Esko Pulakka
Markku Pärssinen

Seuraava numero ilmestyy joulukuussa. Aineisto toimitukseen viimeistään 31.11.

Tilauhinta:

Vuosikerta 35 €
kesto- ja vuositilaus
koti- ja ulkomaille
irtonumero 3 €

Ilmoitushinnat:

Kuolinilmoitukset
0,70 € / ppm
Muut ilmoitukset
0,80 € / ppm
pienin ilmoitus 20 € / ppm
Hintoihin lisätään alv 24 %

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
asiamies Kirsti Naskali
Miharintie 312, 37200 Siuro
puh. 040 719 2692 tai
saatio@vplpyhajarvi.fi

Sivunvalmistus:

Artea, Porvoo
Painopaikka:
Botnia-Print Oy, Kokkola

voi tuntea ja kokea monella tavalla.

Koronatilanne oli otettu huomioon sekä kirkon että seurakuntatalon istuma- ja muissa järjestelyissä niin, että turvaetäisyydet saatiin säilytettyä. Hyvin juttelu sujui, vaikka ei vieressä oltukaan. Tarjolla oli hyvää lohisoppaa sekä jälkiruuksi kahvi ja maistuva marjaleivonnainen.

Tilaisuudessa oli ruokailun ja haastelun lomassa myös ohjelmaa. Tarja Kopalainen piti pienen hartaushetken, ja kun oli Pyhäinpäivän jälkeinen päivä, pidettiin hiljainen hetki vuoden aikana poisnukkuneille pyhäjärveläisille, pyhäjärveläistalouksille ja muille läheisille. Anu Mattila, Jari Mattila ja Tarja Kopalainen lauloivat yhdessä ”Sua kohti herrani” ja kaikki yhdessä lauloimme virret 147 ja 462.

... ja sitten museoon näyttelyyn tutustumaan

Tämän jälkeen oli mahdollisuus tutustua Sastamalan seudun museossa olevaan näyttelyyn ”Siun ja miun Viipurin läänin Pyhäjärvi”. Yhteistyön merkeissä museo, joka yleensä on sunnuntaisin suljettu, oli nyt auki. Lähes kaikki seurakuntatalolla olleet vierailivat myös museolla.

Näyttelyssä väki jakaantui eri huoneisiin, sillä jokaisella oli omat kiinnostuskohteensa. Esineet ja tekstitaulut toivat usealle mieleen omakohtaisia muistoja Pyhäjärveltä, evakkoajasta, lapsuudenkodista tai mummolasta. Monelle siirtokarjalaistalalla lapsuutensa viettäneelle esimerkiksi näyttelyssä esillä oleva Karjalan Liitolta saatu ”Oma tupa, oma lupa - Raivaajan ja rakentajan kunniakirja”, joka on näyttelyssä esillä, on tuttu.

Tarinoita kerrottiin ja kuultiin. Alakylän Pyrintö Nuorisoseuran perinnetoimikunnan 1970-luvulla kuvaama filmi ”Vanhoja karjalaisia työtapoja” keräsi jälleen ympärilleen katsojia. Filmin esiintyjistä useat olivat monelle katsojalle tuttuja, nyt jo edesmenneitä ystäviä tai sukulaisia. Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön kunniapuheenjohtaja Antero Pärssinen muun muassa näki ilokseen äitinsä ja tutun naapurinmännän ruislyhteiä tekemässä ja kuhilaita pystyttämässä.

Kiitos kaikille tilaisuuksien järjestelyihin osallistuneille, erityisesti Tarja Kopalaiselle, Sastamalan seurakunnalle, Lauluhytye Pisaralle, Sastamalan seudun museolle ja kaikille mukana olleille. Oli mukava tavata tuttuja ja nauttia päivän annista.

Juhlakuvat sivuilla 1-3: Yrjö Inkinen, Oiva Kaasalainen, Esa Mäkinen ja Kirsti Naskali

Messun jälkeen suoritettiin kunnikäynti Sankarivainajien ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkeille. Seppeleenlaskijoina olivat Eija Puusa ja Esko Pulakka sekä Sirpa Niskanen ja Pertti Hakanen. Lippuja kantoivat Esa Mäkinen, Mauri Hauhia ja Markku Pärssinen.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen puheenjohtaja Pertti Hakanen ja hallitustoimikunnan puheenjohtaja Esko Pulakka.

Lauluhytye Pisara vetivät Karjalaisen kansan messun musiikkiohjelman.

Seurakuntatalolla kerrottiin kahvinjuonnin ohessa kuulumisia. Kuvassa Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön kunniapuheenjohtaja Antero Pärssinen näyttää kuvia villisikajahdista Pertti Hakaselle sekä Helena ja Olavi Pärssiselle. Oikealla Seija Pärssinen.

Huittisissa asuva Elli Marjamäki (o.s. Happonen) kertoi syntymäkylästään Pyhäjärven Keljasta Sastamalan seudun museon pihalla olevan tyyllitellyn Pyhäjärven kartan edessä.

Näyttelyssä oli paljon mielenkiintoista katsottavaa.

Larnakassa asuva pyhäjärviuurinen Kirsi Ijas: Matkatoimistotyö johdatti avioon Kyprokselle

Parasta Kyproksella ovat Kirsi Ijaksen mukaan ihmiset - varsinkin famagustalaiset - vaihteleva luonto, ihanat rannat, hurmaavat pikkukylät, pitkä historia ja halloumi-juusto. Kuvassa Laura, Kirsi, Roberto ja Victor

□ **Markku Summa**
Karjala-lehti 29.10.2020

–Muutin syksyllä 1990 Kyprokselle, koska olin tavannut kesällä 1988 Limassolissa mukavan miehen, jonka kanssa aloin seurustella. Naimisiin menimme Suomessa jouluna 1990, kyproksenkarjalainen **Kirsi Ijas** kertoo.

Kaikki alkoi siitä, että Kirsi lähti ystävättärensä kanssa talvilomalle 1988 Kyprokselle. Paikallisen hotellin johtaja saatuun tietää, että naiset olivat matkailualan ammattilaisia, pyysi heitä kesäksi töihin palvelemaan englantia taitamattomia suomalaisasiakkaita.

–Tartuimme tilaisuuteen ja lähdimme kesällä Limassoliin. Nyt minä olen ollut kohta 30 vuotta naimisissa kyproksenitalialaisen **Victor Mantovanin** kanssa. Ystävättäreni perusti perheen suomalaisen kanssa.

Kirsi on säilyttänyt oman sukunimensä. Joskus asioidessaan hän kyllä käyttää Mantovani-nimeä.

–Larnaka on Kyproksen neljänneksi suurin kaupunki. Asukkaita on yli 51 000. Olen tietävästi kaupungin ainoa

suomalaisnainen, jolla on karjalaiset sukujuuret, hän sanoo.

Matkailuala oli luonteva valinta

Kirsi oli hyvä kielissä ja kova reissaamaan. Niinpä hän kiinnostui matkailualasta. Kirsi vietti lukion jälkeisen vuoden au pairina Sveitsin Lausannassa ja työskenteli vuoden Finnairin lähtöselvityksessä.

Sen jälkeen hän suoritti Porvoon Matkailuopistossa itämaiden tutkimuksen. Sitten oli vuorossa opasvuosi Lontoossa, minkä jälkeen alkoi työura helsinkiläisessä matkatoimistossa.

II Suomesta kaipaavan vuodenaikojä, sillä jatkuva auringonpaiste on tylsää. Myös mustikoita, sieniiä, määmiä, perhettä ja ystäviä kaipaavan.

–Palasin Limassolista kesän 1988 jälkeen Suomeen, mutta suhde Victorin kanssa jatkui. T a p a i l i m m e

toisiamme useassa Euroopan kaupungissa. Se onnistui hyvin, koska työskentelimme molemmat matkailualalla.

Victor kävi ensimmäisen kerran Suomessa kesällä 1989.

–Hän tuli oikein hyvin toimeen perheeni kanssa. Kävimme Antti-äijäni rakentamalla mökillä Kaavin Luikonlahdessa. Victor lumoutui Suomen luonnosta.

–Meidät vihittiin jouluna 1990 Kuusamossa.

Ja koska olemme molemmat kovia laskettelijoita, teimme saman tien häämatkan Rukalle, jossa nautimme täysillä hiihtokeskuksen tarjoamista elämyspalveluista.

Myös Kirsi kävi esittäytymässä Victorin perheelle ja hurmasi karjalaisella välittömyydellään tulevat appivanhempansa jo kättelyssä.

–Mieheni suku on tullut Kyprokselle Pohjois-Italiasta pari sataa vuotta sitten. Victorin suku on hyvin kansainvälinen. Hänen isänsä toinen vaimo oli ranskalainen ja äidillä oli pitkään hollantilainen miesystävä.

–Ulkomaalaisuus ei ollut ongelma. Ehkä enemmän totuttelua oli suomalaisen naisen itsenäisyyteen. Pärjäsin hyvin sekä anopin että appiukon uuden puolison kanssa.

Lapset ovat täysin monikulttuurisia

Lapset Laura (29) ja Roberto (26) ovat kasvaneet monikulttuurisiksi.

–He ovat täysin kolmi-kielisiä. Mieheni puhuu heille kreikkaa, minä suomea ja kummankin opiskelukieli on englantia. Lapset osaavat lisäksi italiaa ja heillä on isänsä puolelta myös Italian kansalaisuus.

Kirsi aloitti kreikan opiskelun Suomessa kansalaisopistossa syksyllä 1988. Lauraa odottaessaan hän ajoi asuinkaupungistaan

Larnakasta Nikosiaan neljä kertaa viikossa kreikan tunneille.

–Kyproksella kaikki puhuvat englantia. Minulle puhuttiin aina englantia, koska näytän ulkomaalaiselta. Siitä syystä kreikan oppiminen vei aikaa. Lisäksi Kyproksen murre puhuttuna poikkeaa paljon kreikan kirjakielenä.

–Aloinkin oikeasti oppia kreikkaa vasta, kun lapset menivät kouluun. Ala-asteella koulukieli oli kreikka ja lukiossa englantia. Puhuin kreikkaa lasten kavereille.

Nyt kun lapset ovat läheneet omilleen, Kirsi ja Victor puhuvat edelleen keskenään englantia.

–Lapsemme ovat hyvin tietoisia suomalaisista ja karjalaisista juuristaan. Kun he olivat pieniä, vietimme yleensä elokuun Suomessa vanhempieni luona kielikylvyssä.

–Myöhemminkin olemme pyrkineet käymään Suomessa joka vuosi. Ei olla enää kokonaista kuu-kautta, mutta yleensä 7-10 päivää. Nyt koronan takia on ensimmäinen kerta, kun ei päästä.

Kyproksen matkailulla on haastava vuosi

Matkailu on edelleen läsnä vahvasti Kirsin elämässä.

–Miehelläni on täällä suurehko matkailualan yritys. Se edustaa useita eurooppalaisia matkatoimistoja. Yritys on työllistänyt parhaimmillaan noin neljäkymmentä työntekijää.

–Hoidamme kumppaneillemme muun muassa hotellisopimukset ja -varaukset, lentokenttäkuljetukset ja opaspalvelut. Minä hoidan lähinnä hotellivarauksia.

Kirsi oli pitkään kotona lasten kanssa, koska Victor matkusti paljon. Työt hän aloitti noin viisitoista vuotta sitten.

–Kypros oli hyvin suosittu matkakohde 1990-luvulla. Parhaimmillaan täällä oli jopa 90 000 suomalaista turistia vuodessa. Finnair lensi kesäisin tilauslentoja neljä kertaa viikossa.

–Tämä vuosi on ollut haastava. Koronakriisi romahdutti turismin. Matkailuelinkeino voi vain odottaa parempia aikoja. Konkursseja ei ole ollut, sillä valtio auttaa elinkeino mittavasti.

Kirsi ja Victor ovat edelleen innokkaita talviurheilijoita. He ostivat viisi vuotta sitten Italian alpeilta loma-asunnon. Siellä he viettävät talvisin aikaa lasketellen ja hiihtäen. Kesällä he käyvät vaeltamassa.

Mummon kaurakiisseli oli maailman parasta

Mummo on opettanut Kirsin tekemään karjalanpiirakoita ja hän teki maailman parasta kaurakiisseliä.

–Oppi meni hyvin perille. Olen täällä Larnakassa tehnyt perheelleni karjalanpiirakoita. Lapsetkin ovat oppineet tekemään niitä. Ne ovat maistuneet miehelleni ja myös ystäville. Kyproslaisilla ei ole vastaavanlaisia piirakoita. Paikallisia herkkuja ovat halloumi- ja tahinipiirakat.

Kirsi ei ole käynyt Pyhäjärvellä, mutta hänen isänsä sisaruksineen ovat käyneet kotikunnaillaan.

–Myös veljeni ovat käyneet, mutta ulkomailla asuvan on hankala lähteä Suomen itärajan taakse. Riitta-tätini on näyttänyt matkakuvia. Laatokka on upea paikka.

–Isäni on tilannut minulle Larnakaan Pyhäjärvi-lehden. Sitä on kiinnostava lukea. Yritän bongata jutuista tuttuja nimiä. On todella hienoa, että tällainen lehti ilmestyy edelleen.

Evakkokohtalot yhdistävät

Kirsi Ijaksen isä Johannes Ijas on syntynyt vuonna 1934 Vpl. Pyhäjärvellä. Kirsi on syntynyt vuonna 1963 Vantaalla, silloisessa Helsingin maalaiskunnassa. Hänellä on kaksi isoveljeä, Jouni ja Sakari.

–Isäni oli syntynyt Vpl. Pyhäjärven Noitermaassa ja äitini **Helvi** (o.s. **Mäkinen**) Sysmässä. Isän vanhemmat olivat **Antti** ja **Aili Ijas** (o.s. **Inkinen**).

Isän vanhemmat olivat tilallisia Noitermaassa. Heille syntyi seitsemän lasta, Leena (1933), Johannes (1934), Martti (1936), Niilo (1938), Riitta (1941) ja sotien jälkeen Paavo (1945) ja Ville (1951).

–Perhe muutti 1939 Räisälään. Ensimmäinen evakkotie kulki Pohjanmaan kautta Kaavin Luikonlahden kylään. Sieltä palattiin Räisälään, kun se oli vallattu takaisin.

–Toinen evakkotie kulki muun muassa Jallasjärven, Orimattilan ja Kärkölen kautta Helsingin maalaiskunnan Korsoon 1955. Isovanhemmat viljelivät vuokratiloja, Kirsi kertoo.

Kirsi vietti lapsuutensa Korsossa. Hänen isänsä hoiti tilaa isovanhempien jäätyä eläkkeelle.

–Isän vanhemmat asuivat vielä jonkin aikaa samassa taloudessa. Sitten he ostivat tontit Kaavin Luikonlahdesta ja Juuan Halivaarasta, jonne rakensivat kesämökit.

Kirsin isä ja tädit osallistuivat aktiivisesti karjalaseurojen toimintaan ja olivat mukana myös pyhäjärveläisten riennoissa. Myös muita siirtokarjalaisia tavattiin. Hyväkät ja Pulakat ovat jääneet mieleen.

Famagustalaiset ovat saaren karjalaisia

Kirsin puoliso **Victor Mantovani** on kotoisin Kyproksen pohjoisosasta sijaitsevasta Famagustan kaupungista.

–Turkkilaiset valloittivat saaren pohjoisosan ja Famagustan vuonna 1974. Victor, joka oli silloin armeijassa, menetti kotinsa sekä monta ystäväänsä sodassa. Silloin siellä oli 40 000 asukasta, jotka olivat kreikkalaista alkuperää. Osa myös venetsialaisten ja frankkien jälkeläisiä.

–Kaikki joutuivat silloin evakkoon. Kaupunki on nykyisin kokonaan turkkilaisten hallussa. Famagustan Varoshan kaupunginosaan, josta Victor on kotoisin, ei pääse. Se on piikkilankojen ja vartiosotilaiden takana.

Kirsi on ajatellut, että karjalaistausta on auttanut häntä ymmärtämään evakkotautaan omaavaa miestänsä paremmin.

–Tulen hyvin toimeen famagustalaisten kanssa. He ovat saaremmen karjalaisia, luonteeltaan avoimia ja vahvoja. Tunnistan heidät heti.

–Olen kertonut keskeisiä asioita Victorille talvi- ja jatkosodasta sekä evakkoudesta. Hän muuten luuli ennen tapaamistamme, että Suomi on kommunistimaa tai ainakin hyvin vasemmistolainen.

Kirsi ja Victor ovat yhtä mieltä siitä, että historiallisesti idän suunta on ollut hyvin haastava molempien suvuille.

Kirsin mukaan asia, josta kannattaa puhua jälkipolvelle on karjalaisten selvitysmiskyky, henkinen ja fyysinen vahvuus.

Vpl. Pyhäjärvi esillä säätiöseminaarissa

□ **Kirsti Naskali**

Karjalan Liiton perinteinen vuosittainen säätiöseminaari pidettiin 16.10.2020 Karjalatalolla Helsingin Käpylässä. Vpl. Pyhäjärvi oli mukana seminaarin ohjelmassa, mutta sisältyi siihen paljon muutakin mielenkiintoista.

Seminaarissa on vuosittain esittelyvuorossa jokin Karjalan Liiton 23:sta jäsensäätiöstä. Tänä vuonna vuorossa oli Sakkola-Säätiö, jonka toiminnasta olivat kertomassa säätiön hallituksen puheenjohtaja **Antti Hynnä** ja hallituksen varapuheenjohtaja **Aila Alanen**. Säätiö perustettiin vuonna 1947 nimellä Suvannon Säätiö, ja sen kotipaikka on Lempäälä.

Sakkola-Säätiö on Vpl. Pyhäjärvi-Säätiölle monessa mielessä "naapurisäätiö", ja yhteyttä on pidetty ja yhteistyötä on tehty sekä Suvannon seudun pitäjätehtäjäyhdistysten puitteissa että lehityössä. Aikanaan **Marjo Ristilä-Toikka** toimitti pitkään sekä sakkolalaisten, vuokselaisten ja metsäpirttiläisten yhteistä Suvannon Seutu-lehteä että Vpl. Pyhäjärvi-lehteä ja yhteistyö jatkuu edelleen, kun nyt **Tea Ikonen** on molempien lehtien päätoimittaja.

Sakkola-Säätiö on julkaissut laajan kokoelman kyläkirjoja, ja säätiö vastaa Lempäälässä Kuokkalan museoraitilla sijaitsevasta Sakkola-Museon toiminnasta. Lempäälän kunnan kanssa yhteistyössä pystytettiin Lempäälän Evakko- puistoon vuonna 2014 Sakkolan Porsas-patsas muistuttamaan Sakkolasta tunnettuna porsaspitäjänä. Nyt suunnitelmassa on rakentaa evakko- puistoon kyykkäkenttä.

Sakkola-Säätiölle läheinen yhteistyökumppani on myös Talvisodan Erillinen Pataljoona 6:n perinnetoimikunta.

Sakkolan verkkosivuilta www.sakkola.fi löytyy tietoa mm. säätiön toiminnasta, valokuvia, museon esittelyä ja Suvannon Seutu-lehdet digitoituna vuodesta 1957 lähtien.

Sankarihautausmaakyselyn tilanne

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen puheenjohtaja **Pertti Suominen** kertoi

alkuvuonna käynnistetyistä luovutetuilla alueella sijaitsevia sotilashautausmaita koskevasta tilannekartoituskyselystä. Tavoitteena on koota tiedot sähköiseen tietokantaan, jota voidaan käyttää hyväksi keskusteltaessa Venäjän federaatio-, alue-, piiri- ja paikallistason viranomaisten kanssa sankarihautausmaiden hoitamisesta ja suojelemisesta niiden säilymistä vaarantavalta maankäytöltä ja muulta toiminnalta.

Tietojen kokoamisen tavoitteena on myös sankarihautausmaita koskevan historia- ja kulttuuriperinteen ja perinnön tallentaminen, jota myös tulevilla sukupolville on käytettävissään tietoja rajojemme ulkopuolelle haudatuiksi jääneistä isänmaan puolustajista.

Luovutetuilla alueella sijaitsee noin 50 entisten suomalaisten seurakuntien sankarihautausmaata. Tähän mennessä kyselyyn on saatu vastaukset 35 hautausmaan osalta. Vpl. Seuraava vaihe on aloittaa www-sivujen laatiminen. Pyhäjärvi-Säätiö on vastannut kyselyyn Pyhäjärven sankarihautausmaan osalta.

Digimuseo

Projektipäällikkö **Anne Mäki-järvi** Digimuseo.fi:stä kertoi tulevaisuuden museonäkymistä otsikolla "Digimuseo – sisäänkäynti kotisohvalta".

Digimuseo.fi on palvelu, joka kehittää ja edistää museotoimintaa, museoiden yhteistyötä ja kulttuuriperinnön digitaalista tallentamista sekä tarjoaa museoille teknologian ja siihen liittyvät palvelut toimintaan digitaalisessa toimintaympäristössä. Tarkoituksena on tuoda museoiden sisällöt kuluttajien saataville uudella tavalla digitaalisessa toimintaympäristössä ajasta ja paikasta riippumatta.

Digimuseon ylläpidosta vastaa yhteiskunnallinen yri-

tys Yhteinen Perintö Oy, jonka omistajina ovat Museoviraston omistama yhtiö FMA Creations Oy ja John Nurminen Säätiö.

Digimuseo.fi:n pilottiversio avautui yleisölle 18.5.2020. Tällä hetkellä Digimuseo.fi:stä löytyvät Vuoden Museo 2020 finalistien Apteekkimuseon & Qwenselin talon, Helinä Rautavaaran museon ja Suomen maatalousmuseo Saran tuotamat näyttelyt sekä John Nurminen Säätiön kokoelman helmet.

Erikoisnäyttelyt on toteutettu 360° virtuaaliesittelyinä tai AR-tekniikalla. Niihin voi tutustua älypuhelimella, tabletilla tai tietokoneella milloin vain, museo on aina avoinna. Nopea nettiyhteys on suositeltava, jotta vierailu voi tapahtua sujuvasti. Pienryhmälle voi myös ostaa museo-oppaan pitämän virtuaalisen opastuksen haluttuun erikoisnäyttelyyn.

Museoyhteistyö ja Topoteekki

Uudenlaisen tekniikan hyödyntäminen museotoiminnassa oli esillä myös Sastamalan seudun museon amanuenssi **Emma Kurjen** ja Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies **Kirsti Naskalin** esityksessä. He kertoivat museon ja säätiön välisestä yhteistyöstä ja esittelivät Topoteekki-verkkoarkistoa ja sen suomai mahdollisuuksia.

Sastamalan seudun museon ja Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön yhteistyöllä on jo pitkät perinteet. Vpl. Pyhäjärvi-Säätiöllä ei ole omaa museota, mutta Sastamalan seudun museon on tallennettu vuodesta 1959 lähtien Viipurin läänin Pyhäjärveä koskevaa aineistoa, esineitä, asiakirjoja, valokuvia yms. ja niistä on muodostunut museon Vpl. Pyhäjärvi-kokoelma.

Sastamalan seudun museo valitsee vuosittain kyläkumppanin ja toteuttaa vuoden aikana erilaisia projekteja yhdessä kyläkumppanin kanssa. Vuoden 2020 kyläkumppaniksi museo valitsi Vpl. Pyhäjärven, jonka puolesta yhteistyötä toteuttamaan ryhtyivät Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö ja Vammalan Karjalaseura.

Emma Kurki kertoi, että museo tarjoaa kyläkumppanuuden puitteissa mm. mahdollisuuden tallentaa kumppanille tärkeää paikallista, historiallisesti merkityksellistä materiaalia ja tietoa Topoteekki-verkkoarkistoon. Topoteekki on eurooppalainen kaikille avoin julkaisualusta vanhojen aineistojen esittämiseen. Alustaa hallinnoi Itävallassa toimiva Kansainvälinen arkistotutkimuskeskus ICARUS ja Suomessa Topoteekki-järjestelmää hallinnoi Kansallisarkisto.

Topoteekki-verkkoarkistoon voidaan tallentaa digitaalisessa muodossa valokuvia, esinekuvia, tekstejä ja ääntä. Tallennettavan aineiston ei tarvitse olla museon hallussa, aineiston omistaja voi olla yksityishenkilö, yhteisö tai museo. Tavoitteena on saada paikallinen historiallinen perintö digitaalisesti kaikkien saataville Internetin kautta. Topoteekkiin tallennettuun aineistoon voi kuka tahansa tutustua milloin tahansa omalta tietokoneeltaan. Katselijalle Topoteekki on maksuton.

Pyhäjärven osalta tallennettavaksi kohteeksi valikoitui Vpl. Pyhäjärven kirkko, kirkon seutu ja kirkkoon liittyvät asiat. Kirsti Naskali kertoi Topoteekista tallentajan näkökulmasta, miten tallennustyö on edennyt ja minkälaisia haasteita siinä on ollut tai tulutuleen. Työ on ollut mielenkiintoista ja antanut mahdollisuuden paneutua Pyhäjärven kirkkoon liittyviin asioihin perusteellisesti ja avannut uusia näkökulmia. Asiasta on innostuttu niin, että työryhmä on päättänyt tallentaa toisenkin kokonaisuuden Topoteekkiin. Toiseksi kokonaisuudeksi valikoitui Vpl. Pyhäjärven kylät ja niihin liittyvät kuvat, joiden tallennus on parhaillaan menossa.

Topoteekki ja sen antamat mahdollisuudet herättivät vilkasta keskustelua ja osallistujien joukosta heitettiin Karjalan Liitolle haaste, voisiko liitto voisi toimia ylläpitäjänä Topoteekki-verkkoarkistolle, johon liiton jäsenjärjestöt voisivat tallentaa omia kokoelmiaan. Se kuulosti mielenkiintoiselta. Katsotaan, miten asia etenee!

Karjalan Liiton johdon terveiset

Seminaarin lopuksi Karjalan Liiton puheenjohtaja **Outi Örn** (ylä vas.) ja liiton toiminnanjohtaja **Pertti Hakanen** kertoivat Karjalan Liiton ajankohtaisista asioista.

Aluksi Outi Örn kertoi itsestään ja taustastaan, ja kiitti säätiöitä niiden tekemästä vastuullisesta ja monipuolisesta kulttuuristyöstä.

Karjalan Liiton johto pitää säännöllisesti yhteyttä Tasavallan presidenttiin, ja juuri tänä seminaaripäivänä Outi Örn ja Pertti Hakanen olivat tavanneet presidentti **Sauli Niinistön**, koronapandemiasta johtuen tällä kertaa etäyhteyden välityksellä. Saimme siis todella tuoret terveiset. Presidentti oli mm. korostanut karjalaisten merkitystä ja rikastuttavaa vaikutusta koko suomalaiselle yhteiskunnalle.

Pertti Hakanen kertoi mm. Karjalatalon peruskorjausprojektista. Vuonna 1974 valmistuneen talon korjausprojekti on käynnistetty jo pari vuotta sitten. Hankeselvitys on saatu, ja nyt on meneillään kaavamuutoksen haku. Varsinaisiin korjaus- ja muutostöihin päästään käsiksi vasta ehkä kolmen-neljän vuoden kuluttua. Toiminnanjohtaja toivoi liiton jäsenjärjestöiltä ja niiden kautta liiton jäseniltä halua viedä karjalaista kulttuuria eteenpäin myös taloa kunnostamalla.

Hakanen haastoi liiton jäsenkunnan myös talkoisiin Karjala-lehden tilauksien lisäämiseksi, ja sitä kautta lehden tulevaisuuden turvaamiseksi.

Olli Rehnin puheenvuoro

Alun perin suunnitelmassa oli ollut järjestää säätiöseminaari Suomen Pankissa, mutta koronapandemia muutti suunnitelmat. Suomen Pankin pääjohtaja **Olli Rehn** tervehti seminaariin osallistujia ja käytti puheenvuoronsa etäyhteyden välityksellä.

Heti aluksi Olli Rehn onnittelii 80-vuotiasta Karjalan Liittoa ja kiitti liittoa ja sen jäsenjärjestöjä arvokaasta työstä ja edistämisestä:

–Karjalainen kulttuuri on säilynyt elinvoimaisena, karjalaisuus näkyy Suomessa ja se on tuttu myös niille, joilla ei ole juuria Karjalassa.

Olli Rehn kertoi myös omista karjalaisista juuristaan. Varsinkin Uudeltakirkolta kotoisin olleen Irja-mumminsa välityksellä hän sai tutustua karjalaisuuteen.

Puheenvuorossaan Olli Rehn käsitteli koronakriisin vaikutuksia talouteen ja talouden näkymiä Suomessa ja maailmalla. Hän totesi muun muassa seuraavaa:

Koronapandemia on runnellut kaikkialla taloutta pahasti ja epävarmuus on suurta kaikkialla. Kun pandemian taloudelle aiheuttama syvin kuoppa on ohitettu ja elpyminen voi alkaa, se on eritahtista eri maissa ja eri toimialoilla. Kun suomalaiset rakensivat sotien jälkeen hyvinvointivaltion, tarvittiin siihen muutakin kuin rahaa ja talouskasvua. Siihen tarvittiin karjalaisille ominaista solidaarisuutta, yhteisöllisyyttä, uskoa tulevaan sekä suomalaista sosiaalista pääomaa. Näille karjalaisille arvoille on tarvetta ja käyttöä nytkin ja on tärkeää, että tämä yhdessä toimimisen malli siirtyy tuleville sukupolville.

–Turnauskestävyyttä tarvitaan, mutta sitähän karjalaisilta ja kaikilta meiltä suomalaisilta löytyy, totesi Rehn puheensa lopuksi.

Olli Rehnin puhe on kokonaisuudessaan luettavissa Suomen Pankin sivuilla.

Säätiöseminaarin osanottajia, edessä Pertti Hakanen ja Outi Örn Karjalan Liitosta, heidän takanaan vasemmalla Antti Hynnä ja Aila Alanen Sakkola-Säätiöstä. Oven suussa seisoo kulttuurituottaja ja tiedottaja Mervi Piipponen Karjalan Liitosta.

Rakkaamme

**Arvo Matti
PÄRSSINEN**s. 9.3.1928 Vpl. Pyhäjärvi, Puikkoinen
k. 24.9.2020 KiikkaPuolisoa, Isää, Äijää ja Vanhaa-Äijää
kiitollisuudella kaivaten**Eila****Jukka****Timo ja Helena****Viivi, Lari, Adelia ja Albert****Eveliina***Sadehelmet pisaroivat,
syksyn suuret urut soivat.
Murheinen ja hiljainen
tykytys on sydämen.**Kellastuvat elopellot,
kaikuvat jo lähtökellot:
palaa sielu ikuisen
jumaluuden sydämeen.
(L. Onerva)*Siunaus on toimitettu Kiikan kirkossa 16.10.2020.
Lämmin kiitos osanotosta.

Rakkaamme

**Esko Tapani
PURANEN**s. 9.5.1944 Pyhäjärvi Vpl.
k. 12.9.2020 Nokia

Syvästi kaivaten

Elina**Mika ja Minna****Ilkka ja Heli, Emilia, Olivia ja Emil****sukulaiset ja ystävät***Hän lähti.**Ovenkahvaan ja kynnykspuulle
jäi kaipaus kukkimaan.**Se kuiskaa kysyvän suulle:**Ei erhatta milloinkaan tee,**elämän antaja meille,**vaikka tänään tuntuukin niin.**Sydän kuitenkin Jumalan teille,**jää itkien kiitoksiin.**(Hilja Aaltonen)*Rakkaame siunattiin Maurinlehtoon 10.10.2020.
Lämmin kiitos osanotosta suruumme.

Rakkaamme

**Helvi Elisabeth
ÄIKIÄ**

os. Vallin

s. 4.2.1939 Kokemäki
k. 5.10.2020 Huittinen*Loppui vaivat tuli rauha
uni kaunis ikuinen*

Ikävöiden

Reino**Marja****Petri****Sukulaiset ja ystävät**Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa
Kiitämme osanotosta

Äiti, anoppi, mummo, vanhamummo

**Kerttu Liisa
NIUKKANEN**

o.s. Pulakka

s. 18.3.1925 Vpl Pyhäjärvi Noitermaa
k. 16.10.2020 Nokia Ruolahti*"Näkemiin. Ei saa itkiä."*
(Kerttu)

Kaivaten ja kiitollisuudella muistaen

Henry perheineen**Jaakko perheineen****Taisto perheineen****Marja-Liisa perheineen****muut sukulaiset ja ystävät**Kerttu siunattu Suoniemen kirkossa
7.11.2020. Lämmin kiitos osanotosta.

Muistokirjoituksia

KUVA: MARITTA TÄHTINEN

Arvo kotopellon laidalla.

Rautaisen muistin Arvo

Tässä me muistelemme **Arvo Matti Pärssistä**, Isää, Äijää, vaikka hän oli se, jonka muisteloista ja ystävällisyydestä me ja monet muut pääsimme hänen 92-vuotisen elämänsä aikana osallisiksi. Arvo ja Eila ehtivät olla lähes 64 vuotta naimisissa. Eila tuli vuonna 1953 töihin Sastamalan Osuuskauppaan Kiikkaan ja kuvailli heidän tapaamistaan niin, että tämä hänen miehensä alkoi siellä kaupassa käymään, johon Arvo totesi: "Kyl mie ennen sinnuuki kävin [kaupassa]."

Hyvä huumori kukki Arvon kanssa käydyissä keskusteluissa. Usein se oli juurikin tilanneälyä. Kiikkaan kun tuli liikenneymppyrä, Äijä kertoi että tämä on paikallinen nähtävyys ja ajeli autolla Mamman ja lapsenlasten riemuksi monta kierrosta. Eläkepäivillään hän taas viitsi hiihdellä lasten kanssa Koivukujan kodin viereistä pientä länttiä ympäri.

Äijä oli aina ajanhermolta, oli kyse sitten politiikasta, urheilusta tai muusta maailmanmenosta. Muutama vuosi sitten kahvikupposen äärellä hän kysyi, että mitäs se sellainen rap-musiikki on, kun siinä puhutaan. Äijä oli myös hyvä keskustelija, tiesi mistä kukakin on kiinnostunut ja esitti hyviä kysymyksiä. Ja sitä kautta myös kartutti lisää yleistietoaan.

Äijällä oli rautainen muisti. Saatoitpa kuulua, oliko kevät myöhässä vuonna -61 tai satoiko -83 paljon. Erityisen ilahduttavaa oli kuitenkin kuulua muisteloita Karjalasta. Moni meistä haastatteli Äijää, kysyi omista sukulaisistaan tai toi tunnistettavaksi vaikkapa hautauskuvan Pyhäjärveltä. Ja Äijä kyllä tunnisti varmasti jonkun, vaikka olikin vasta yksitoistavuotias evakomatikalle lähtiessään. Arvo ehti olla mukana Alakylän

ja Kahvenitsan koulupiiri- en kyläkirjan projektissa ja oli viimeisiä, jotka muistivat omakohtaista elämää Puikkoisissa. Alakylän Pyrintö Nuorisoseuran rahastonhoitajan pestiä kertyi viitisenkymmentä vuotta. Arvo oli aktiivinen myös metsänhoitoyhdistyksessä ja tilintarkastajana osuuskassassa.

Karjalaisuus paistoi Äijästä. Kaunis murre säilyi hänellä loppuun saakka. Äijä oli isänsä viljelyspäällikkö Matin kanssa mukana evakuoinnissa ja he lähtivät viimeisinä kotikylästä. Vastuu painoi pienestä pitäen. Liekö peruja evakokotipaaleelta, Arvolla oli tapana aina toivottaa vieraille turvallista matkaa, kun he lähtivät kotiin.

Metsä oli aina Äijälle tärkeä. Siitä pidettiin hyvää huolta. Oppina omalta isältä Matilta oli, että metsä kaipa kirvestä. Metsää hakataan kuutena päivänä ja seitsemäntenä päivänä se kasvaa. Aina jää päivän kasvunvara. Tätä periaatetta noudatettiin Aholan tilalla Kiikan Ruotsilankylässä. Arvo opetti poikiaan metsurihommiin. Taisi nuoriso pientä korvaustakin saada ja ostaa tuon ajan uutuuden, radiokasettinauhurin. Äijä tykkäsi myös sienestä, marjastaa ja hiihtää.

Maanviljely oli totisesti Äijällä veressä ja hän kasvatti poikiaan viljelyyn. Yli kahdeksankymmppisenä Arvo vielä nähtiin puimurin ratissa. Vanhoilla päivilläänkin Äijä halusi käydä kiertämässä peltoja ja tarkastaa, oliko vilja jo tuleentunut. Vielä viimeisinä hetkinään Äijä halusi kuulua, miten puinnit edistyvät. Nyt on työt tehty ja on levon aika.

**Arvon poika Timo ja
pojantytöt Viivi ja
Eveliina Pärssinen**

Kirkon Sanoma

Jouni Hartikainen
kappalainen, Munkkiniemen seurakunta

KULUNUT VUOSI on ollut hyvin poikkeuksellinen. Korona on tehnyt kaikesta olemisesta hiukan eriskummallista. Olemme joutuneet kiinnittämään erityisen tarkkaa huomiota käsihygieniaan ja etäisyyksien pitämiseen toistemme kanssa. Moni on joutu-

nut perumaan tapaamisiaan ja menemisiään. Monista tulevaisuuden suunnitelmissa on tullut epävarmoja, kun emme tiedä, kuinka kauan joudumme elämään koronan tuomien rajoitteiden kanssa.

Jotkut saattavat myös ehkä tuntea lähipiirissään jo jonkun koronaan sairastuneen ja sen läpikäyneen, tai jopa koronaan menehtyneen. Itsekkin olen saatellut haudan lepoon useamman koronaan menehtyneen. Täällä läntisessä Helsingissä saimme keväällä huomata, kuinka korona verotti iäkkäitä seurakuntalaisiamme.

Milloin voimme taas tavata toisiamme normaalisti, ilman pelkoa tarttuvasta taudista? Sitä tuttua ja turvallista, tavalista arkea, moni jo kaipaava.

SEURAKUNNISSA ON jouduttu opettelemaan jumalanpalvelusten striimausta, eli niiden

välittämistä internetin kautta seurakuntalaisten nähtäviksi näyttöpäätteiden välityksellä. Kesällä ja alkusyksystä saimme nauttia perinteisen messuelämän palaamisesta kirkkoihin, mutta nyt, tätä kirjoittaessani, jälleen nousseet tartuntaluvut pakottavat meidät pohtimaan, voiko kirkossa kohta enää kokoontua ja kuinka suurella porukalla.

Monet pienryhmät ovat tauolla, leirikeskukset suljetuina, häitä ja kasteita perutaan ja kokoontumisia siirrelään. Toki kirkolliset toimitukset pyritään hoitamaan parhaalla mahdollisella tavalla, kuten jumalanpalveluselämäkin. Mutta monessa kohtaa seurakuntaelämä on nyt odottavalla kannalla.

OLEMME ODOTTAVALLA KANNALLA muutenkin tulevan edessä. Marraskuun lopussa ensimmäinen adventti kut-

suu joulun odotukseen. Adventin ja joulun myötä valo tulee pimeyden keskelle. Kristus-valo. Se valaisee, vaikka ympärillä olisi koronan pelkoa tai tulevaisuuden uskoa hämärtäviä varjoja.

Kristus ei koskaan väisty rinnaltamme. Hänen kansaan saamme käydä rohkeasti kohti uutta tulevaa. Mitään ei tapahdu Hänen sallimattaan, eikä mikään, mitä tapahtuu, ole toivotonta. Olkoon Kristus kansasi talvisen hämärän tehdessä tuloaan yhä selvemmin. Antakoon Hän sinulle läsnäolonsa lämmön, luottamuksen ja toivon, saateen piiskatessa pihloilla, rännän ropistessa katoilla ja tienvierillä, ja kylmenevän tuulen puhistessa puhureitaan.

Kerttu Niukkasen muistolle

Kerttu Liisa Niukkanen syntyi 18.3.1925 Vpl. Pyhäjärven Noitermaassa ja kuoli kotonaan Nokian Ruolahdessa (ent. Suoniemi) 16.10.2020.

Iloitsimme, kun saimme nähdä toisemme viime syyskuussa, sinä Kerttu ja me viimeiset serkkusi Aino ja minä, sekä Veikko-serkkusi tytär Elina. Olit jo väsynyt, mutta muistisi oli virkeä ja hymysi herkässä. Päivähoitajasi tukemana teimme yhdessä kierroksen kotisi runsaslajisessa kukkatarhassa. Kukat ovat Maisan, puutarhurityttäresi hyvässä hoidossa. Kotisi on Kuloveden rannassa ja tuuheat lehtipuut ympäröivät suojaavaa pihaa.

Sisällä kodissasi, tilavan olohuoneen seinillä elivät muistot, Niukkasen suvusta kertoi taidokas "Isän muisto" tänään.

SINULLE OLI TÄRKEIN vakokuvasuurenno lapsuusperheestäsi. "Tuos mie uon kaksuotiaana äitin sylis", kerroit, kun kuvaa katselimme. Et ollut vielä kolme täyttänyt kun äitisi **Anna-Liisa o.s. Pitkänen** kuoli. Teitä sisaruksia oli seitsemän; Viljo, Aili, Esteri, Reino, Laura, Kerttu ja silloin kuukauden ikäinen Heikki.

Mummo, äidinäiti sai elää vielä jonkun vuoden ja olla apunanne. Kun olit kymmenvuotias, kuoli isänne **Heikki Pulakka**. Pekka-veljestä, meidän isästämme, tuli alaikäisten holhooja ja orvoiksi jääneiden sisarusten tuki monella tapaa. Olimme "setä lapsii" puolin ja toisin ja paljon tekemisissä keskenämme. Te sisarukset piditte yhtä ja keskinäinen kiintymys säilyi läpi elämän.

Työn tekon opitte varhain. Sinäkin olit seitsemivuotiaana naapurin pientä Helga-tyttöä "likottamassa". Ihmeesti elämä meitä ihmispoloja kuljettaa. Sama **Matikaisen Helga**, sittemmin Hemmo, on asunut nykyisessä naapurikylässäsi ja ollut lastenne opettaja. Kotisi oli maantien laidassa kylän keskellä.

OSALLISTUITTE KYLÄN elämänneon. Sinä ja Laura olitte pikkulotia, Aili ja Esteri lottia. Tuli syksy 1939 ja YH:n (ylimääräiset kertausharjoitukset). Kylään majoitettiin huoltajoukkoja, miehiä ja hevosiä. Kodistasi tuli lottakanttiin, josta seudun lotat vuorollaan huolehtivat.

Olit 14-vuotias ja aloitit päiväkirjan pidon. Päiväkirjoistasi on voitu lukea kotoa lähdestä 2.12.-39, evakkoajasta Alavuden Hallismäessä, teidän sisarusten asettumisesta Keuruun Häkkiskylään, siellä välirauhan aikana pidetyistä **Ailin** ja **Mat-**

ti Sulosaaren vihkiäisistä ja Viljon kihlautumisesta **Niukkasen Ainin** kanssa.

Kesäkuussa 1941 alkoi jatkosota. 5.8.-41 päiväkirjasi on täynnä kynneleitä, sillä olitte juuri saaneet tiedon veljenne Viljon kaatumisesta elokuun ensimmäisenä päivänä. Näin kirjoitit: "Miksi juuri Viljon piti lähteä? Jäimme vieläkin orvoimmiksi, mitä olemme olleet. Hän oli meille kuin isä, teki työtä hyväksemme ja neuvoi kaikessa..." Päiväkirjamerkintäsi päättyi luottavasti: "Kyläpä Jumala meistäkin huolen pitää, että pääsemme päivä kerrallaan eteenpäin."

PYHÄJÄRVELLE PÄÄSTIIN palaamaan takaisin elo-syyskuun vaihteessa. Ensimmäisinä sinne menivät siivousryhmät, joihin kuului myös Aura-serkkusi. 19.9.-41 kerrot: "Aura kirjoitti Noitermaasta, ettei meillä kummallakaan ole enää kotia, vaan ne ovat raunioina. Hyvä Isä, miksi näin paljon surua yhdellä kertaa?" Mutta nuoruusiän tulevaisuuden uskolla jatkat: "Pää pystyyyn vaan, ei Herra jätä lastaan milloinkaan."

Kotiseudulle paluu oli riemullinen asia Sinulle ja meille kaikille, Oli tilapäisasumista ja uuden rakentamista. Loppiaisenä -42 kerrot iloisena: "Saamme asevelitalon, jollainen tehdään niille, joiden koti on palanut ja uuden kodin laittaja on kaatunut". Teitä oli nyt kotona Esteri, Laura, sinä ja Heikki. Reino oli rintamalla ja Aili miehensä kotona HL:n Koskella.

Vuoden kuluttua helmikuussa teillä olivat tiilenvetotalkoot ja aloititte navetan rakentamisen. Kaiken jälleenrakentamisen keskellä seurat ja yhdistyksetkin aloittivat oman "jälleenrakennuksensa". Olit toisten nuorten tapaan innokas osallistuja varsinkin nuoriso- ja raittiusseurojen yhteisessä nuorten opintokerhossa. Oli marttojen ja lottien tilaisuuksia; kursseja, retkiä naapurikyliin, juhlia. 9.8.-43 kerrot päiväkirjassasi: "Tänään olivat juhlat koululla. Opettaja Karttunen oli puhumassa. Esitimme kolme kansantantua ja saimme suuret suosionsoitukset."

Tältä ajalta on peräisin runonlausuntataitosi. Sait siihen ohjausta koulumme opettajalta **Annikki Uusimaalta** ja hän ehdotti tilaisuuteen sopivia runoja. Itse muistan esittämistäsi runoista erikoisesti Linnan kosken "Rajan lapsi" -runon. Vaikuttava tilaisuus oli Valistustalon raunioilla elokuussa 1943 pidetty Noitermaan seudun valtauksen 2-vuotisjuhla, jossa puhujina olivat tunne-

tut henkilöt kenraali **Jussi Sihvo** ja **Jalmari Pusa**. Tässäkin juhlassa olit runonlausujana. "Tuo juhla oli kuin hyvästijättö ja kiitos rakkaalle Noitermaalle", muisteli **Toini Pelkonen**.

HVÄSTIJÄTTÖ KOITTI, mutta vasta seuraavana vuonna. Toukokuun viimeisenä päivänä -44 kirjoitit päiväkirjaasi: "Kerhoilta oli Lamminharjulla. Lammit olivat peilikirkkaita. Oli niin kaunista". Sait elää kaksi nuoruusvuotta tuttuja ikäistesi kanssa kotikylässä. Se aika jäi lähtemättömästi mieleesi.

Kesäkuun puolivälissä tuli lähtömääräys. Vanhukset, lapset ja äidit junalla Keski-Suomeen, lehmät saat-tajineen tien päälle. Sinun osallesi tuli naapurienkin lehmien kuljetus, yhteensä "20 päätä". Olit 19-vuotias. Pidit matkasta päiväkirjaa, ja se on tallennettuna kotiseutumme historiikkiin Vaellusvuodet-kirjassa. Olit yksi sadoista kulkijoista ja mikä matka se olikaan!

Vielä kohtasi suru teitä sisaruksia kun Ailin mies, Matti, kaatui Tali-lhantala taisteluissa. Pienet pojat Pentti ja silloin vielä nimeä vaillo ollut Martti jäivät isästään orvoiksi. Loppukesällä pääsit vielä takaisin kotiseudulle sadonkorjuuseen. 20.8.44 kirjoitit: "Elämä on ihmeitä täynnä. Taas saan olla kotona, ja olen niin iloinen, etten tiedä, kuinka olla. mutta sydän on tuskasta haljeta, kun katsoo noita autioita taloja ja tekemättömiä heinäpeltoja." 20.9.-44 suljiti kodin oven viimeisen kerran.

SODAN JÄLKEEN asuitte ensin teille tutussa paikassa Keuruun Häkkiskylässä. Vielä ei ollut tietoa pysyvistä sijoituskunnasta. Niinpä sinä ja pikkuserkkusi **Matikaisen Annikki** olitte talven -45-46 opiskelemissa Jämsän kansanopistossa. Alkukesästä 1946 tuli sinulle Reinolle ja Heikille muutto Suoniemelle, jonne suurin osa noitermaalaisia asutettiin. Esteri avioitui **Rauno Lahtisen** kanssa ja hänestä ja perheestään tuli pysyvästi keuruulaisia.

Laura oli saanut tarkastuskarjikon paikan Kiikalasta ja löysi sieltä tulevan miehensä **Veikko Suomisen**. Te kolme sisarusta ja me, setäsi perhe, asuimme naapureina Suoniemellä Kuljun perämaassa. Oman kotinne rakennusvaiheessa asuimme samassa talossa. Meitä oli siinä parhaimmillaan neljä perhettä. Reino oli opiskellut tiilenteon taidon ja

tiilien polton. Niinpä teidän uusi talon tehtiin tiilestä ja se sai vaalean rappauksen.

Emännöit teidän sisarusten kotia ja Ailin pojatkin olivat hoidossasi silloin, kun Aili oli soteleskille pidetyssä ompeluoopissa. Olot alkoivat taantua uudella asuinpaikalla. Ympäristössä oli sukulaisia ja oman kyläläisiä. Pidettiin yhteyttä.

TEILLÄ ALKOI yhä useammin kyläillä **Niukkasen Toivo** Kuloveden toiselta puolen. Tosin Niukkasen nuoret olivat vanhastaan tuttuja Ainin kautta, mutta Toivolla oli enemmän suunnitelmista kuin pelkkä tuttavuus. Kesällä 1951 teidät vihittiin Suoniemen pappilan pellolla olleen ison riihen edessä. Tähän rakennukseen Niukkaset olivat tehneet tilapäisasunnon. Samoihin aikoihin Reino avioitui Tuovinsa ja Heikki Lauransa kanssa. Reino jäi pitämän kotipaikkaa. Heikki muutti Siuroon, josta hankki omakotitalon. Nokian Mylly oli hänen pitkäaikainen työpaikkansa.

Suoniemi oli vuoteen 1973 asti itsenäinen kunta Kuloveden kahdelta puolta. Sinun, Kerttu, uudeksi kotipaikaksesi tuli nyt Ruolahti Kuloveden eteläisellä rannalla. Miehesi Toivo oli sinua 11 vuotta vanhempi. Kerroit joskus seurusteluaikananne, että hän on niin turvallinen. Ehkäpä sinä orpona kaipasit juuri turvallisuutta. Jouduit perheeseen, jossa oli miehisi lisäksi muitakin perheen jäseniä.

Sinulta kysyttiin vuosien mittaan sopeutumisen taitoa. Olit kokenut jo kaksi uudelleen alkamisen vaihetta ja se jatkui Niukkasellakin. Heidän tilansa oli muodostettu Suoniemen pappilan maista ja he joutuivat rakentamaan kaiken alusta asti muiden karjalaisten tavoin. Paikka oli kaunis siinä Kuloveden rannalla ja hoidetut pellot olivat vieressä. Vähitellen perheenne kasvoi. Ensin syntyivät pojat Henry, Heikki, joka eli vain kolme vuotta, Jaakko ja Taisto. Nuorimmainen, Marja-Liisa, nyt Maisaksi kutsuttu, jäi ainoaksi tyttäreksi. Lapset olivat Sinulle ja Toivolle suuri ilon aihe.

NIUKKASEN PERHEESSÄ riitti elämää; olitte Toivo ja sinä lapsinene, oli Toivon äiti Maria kuolemaansa 1975 asti ja Toivon veli Johannes, joka kuoli 1983. Lisäksi oli tiivis sukulaisyhteys Toivon ja sinun sisaruksiin. Toivon suvussa olivat edes-

menneen Ville-veljen perhe ja sisaret Aini, Rauha, Lahja, Alma, Tyne ja Taimi. Sisarista Aini ja Lahja olivat perheettömiä.

Lapsenne varttuivat, löysivät oman paikkansa elämässä, avioituivat. 1978 teillä rakennettiin omakotitalo lähemmä rantaa, niemenkärkeen. Jaakko-poikanne asui siinä nuoren perheensä kanssa vuoteen 1985. Sukupolvenvaihdoksen jälkeen vaihdotte taloja. Yhteiselonne tässä viihtyisässä vanhuuden kodissa jäi lyhyeksi, sillä Toivo kuoli jo seuraavana vuonna. Elit 34 vuotta yksin, mutta et yksinäisenä. Sinulla olivat lapset ja lastenlapset ja monta lasta jo neljännessä polvessa. He olivat sinulle tärkeitä ja rakkaita.

ALOIT OSALLISTUA. Oli seurakunnan vanhustenpiiri ja lausuntaharrastuksesikin elpyi. Sisaruksesi, varsinkin Laura kävivät luonasi. Kun Jaakko ja Anita luopuivat karjasta, he remontoivat tilavan navettarakennuksen juhlatilaksi. Siellä on pidetty monet syntymäpäivä- ja muut juhlahetket. Niissä oli aina tarjolla tekemiäsi piirakoita, niin kauniita ja maukkaita. Ja 90-luvulla, alkoivat Karjalat matkasi. Sait käydä yli kymmenen vuoden ajan joka kesä Pyhäjärvellä ja sinulle niin tärkeässä kotikylässä. Mukanasi oli aina joku lapsista tai lastenlapsista.

Viime aikoina tarvitsit jo apua. Sait päivisin hoitajan kotiin ja Maisa-tyttäresi oli kanssasi yöt ja viikonloput. Hänen työmatkansa pite ni näin huomattavasti, mutta äidistä hän tahtoi huolehtia. Oli sairaalassaoloaikojakin, mutta aina pääsit kotiin. Niin pääsit tällä viimeisellä kerrallakin. Kun vointisi heikkeni ja alkoi saattohoito, sanoit: "Mie taho kottii". Se järjestyi. Illalla ennen lähtöäsi vuoteesi vierellä valvoivat Jaakko, Anita ja Maisa. Yöllä muuttit Kotiin, mikä pysyy. Toteutui pyyntö: "Sijaltain jos en nousisi, taivaaseen ota tykösi. Aamen".

Hyvät Pyhäjärvi-lehden lukijat. Tämä muistokirjoitus on pitkä, tiedän sen. Mutta minun piti se tehdä tällaisena, kuin pienoiselämäntarina. Kerttu oli sydänjuuriaan myöten karjalainen, pyhäjärveläinen, noitermaalainen. Hänen ja sisarensa Esterin päiväkirjamauistiinpanot ovat "korutonta kertomaa" ajasta, jota ei toivoisi kenenkään enää kokevan.

Anna-Liisa Heikkilä

**Perhekuvas-
vasemmalta
Aili, Laura, isä
Heikki Pulak-
ka, Viljo, äiti
Anna-Liisa
Kerttu sylis-
sään, Reino,
äidinäiti Mari
Pitkänen ja
Ester.**

Esko Puranen nukkui pois muistisairaudesta heikentämällä Nokiolla 12.9.2020. Hän oli syntynyt Vpl. Pyhäjärven Noitermaassa 9.5.1944 **Mikko** ja **Hilja** (o.s. Ruokolainen) **Puransen** viidestä lapsesta nuorimpana. Ennen Eskoa perheeseen olivat syntyneet sisaret Salme ja Anneli sekä veljet Rauni ja Seppo.

Puraset olivat 1700-luvun alun kirkonkirjojen mukaan Noitermaan vanhimpia sukua. Eskon Hilja-äidin suku Ruokolaiset olivat tulleet Pyhäjärven Riiskaan 1800-luvun lopulla Juukasta.

Esko Purasen 1944 - 2020 muistolle

Eskon evakkotaival alkoi muutaman viikon ikäisenä kesäkuussa 1944 kun Noitermaakin evakuoitiin Neuvostoliiton suurhyökkäyksen tieltä. Junamatka sodan keskellä oli vaarallinen. Perhettä kuljettaneen junan perässä tullut räisäläläisten evakojuna pysähtyi Elisenvaaran asemalle ja joutui vihollisen pommituksen kohteeksi. Tragedian kuolonuhreja oli puolisoistotasataa. Eskon 15-vuotias Salme-sisko kuljetti perheen lehmät Noitermaasta Savonlinnaan asti kävellen.

PURASEN PERHEEN TIE vei ensin Keuruun kautta Multialle. Multialla perhe asui Tarpään kylässä Hokkasen talossa. Vuonna 1947 perhe muutti Multialta Suoniemelle. He asuivat ensin Kuljun kartanon metsänvartijan asunnossa kunnes kartanon maista lohkotun Koivulan nimisen asutustilan saunarakennus valmistui. Talo oli Mikolle ja Hiljalle jo neljäkymmentä vuotta rakentama. Lähimmät uudet naapuritkin,

Lindroosit ja Iso-Pahkalat olivat Pyhäjärveltä.

Esko kävi Suoniemellä Siuron ja Rajalan kansakoulun, kunnes pääsi Lempäälän mieskotiteollisuuskoulun maalaustyölinjalle. Ammatikoulun jälkeistä työnhakua hän ei muistellut myöhemmin erityisen hyvällä. Haku-kaavakkeessa kysyttiin aina hakijan isän ammattia, eikä maanviljelijän pojalle maalaustyötä löytynyt hyvästä koulumenestyksestä huolimatta.

Työpaikka löytyi lopulta varastomiehenä ilmavoiemien varikolta Nokian Linnavuoresta. Asevelvollisuutensa hän suoritti Parolannummella, jonka jälkeen palasi vielä pari vuodeksi lentomotoorivarikolle. Sitä seurasi työ Tampereen Keskolla kuorma-autonkuljettajana.

Tulevan vaimonsa **Elina Pulakan** Esko tapasi tanssilava Huvisuulilla Suoniemien Kauniaisissa. Esko ja Elina menivät kihloihin 1966 ja avioliittoa seurasi kirkossa kaksi vuotta myöhemmin. Rovasti **Risto Miettinen** muisteli myöhemmin aina lämmöllä ensimmäistä vihkimään-

sä avioparia. Perheeseen syntyivät pojat Mika 1970 ja Ilkka 1974.

Linja-autokortin hankittuaan tarjosi Eskolle töitä hämeenkyröläinen liikennöitsijä **Antti Nikkilä**. Yrityksen talli oli Kyröskoskella ja nuoripari muutti sinne. Muutaman vuoden kuluttua nuori perhe muutti Kyröskoskelta Siuron Kuljunperälle. Koti Kuljunperällä oli Kannisto-niminen tila, jonka olivat rakentaneet sotien jälkeen pyhäjärveläiset **Niukkanen** veljekset **Jalmari** ja **August**. Pihasta auke- ni avara peltomaisema viereisen Jokisjärven rantaan. Parin omistajavaihdoksen jälkeen tilan rakennuksia vuokrasi nyt Suomen valtio. Pidentyneen työmatkan vuoksi Esko sanoi itsensä irti Nikkilältä ja oli pari vuotta korjausmiehenä Suojapinta Oy:ssä. Nikkilän tarjottua mahdollisuutta pitää koulubussia kuljettajan kotona palasi hän edelliseen työhönsä linja-autonkuljettajaksi.

Perhe asui Kanniston tilalla vuoden 1977 loppuun, kunnes muuttivat rakenta-

maansa uuteen omakotitaloon, Koivulan tilasta erotettuun Kuusimäkeen. Työ linja-autonkuljettajana vaihtui kirvesmiehen ja maalarin töihin 1980. Käytyään yrittäjäkurssin teki hän rakennusalan töitä Nokiolla toiminimellä Maalauspalvelu Esko Puranen eläkkeelle jäämiseensä asti. Maalauspalvelu työllisti satunnaisesti myös maahanmuuttajia, joista varsinkin vietnamilaisiin syntyi pitkäaikainen perheystävyyden. Itsekin sotaa paenneena hän sanoi halunneensa antaa muillekin mahdollisuuden.

MUSIIKKI JA KUVATAITEET olivat Eskon sydäntä lähellä ja varsinkin nuorempina hän maalasi paljon tauluja. Kuorolaulua hän harrasti muutaman vuoden Nokian työväen mieskuorossa. 1970-luvun puolivälissä hän kävi useana kesänä kuvataideleireillä Pyhtään Kaunissaassa. Leirejä ohjasi kotkalainen taidemaalari **Pauli Paukkonen**. Nokian työväenopiston kursseilla olivat opettajina taiteilijat **Raimo Kukkonen** ja **Ossi Som-**

ma. Esko oli itsekin myöhemmin työväenopiston luonnonmateriaalipiirin tuntiopettajana 1987-93. Kun Siuroon perustettiin kuvataideyhdistys, oli hän sen perustajajäsen. Mielenkiintoa käden- taitoihin riitti; lasikuituveneitä, keramiikkaa, betonisia pihaveistoksia ja puureliefejä. Tavarat piti tehdä aina mieluummin itse kuin ostaa valmiina kaupasta.

Esko viihtyi kotona ja perhe oli hänelle tärkeä. Hän piti luonnosta ja oli syksyisin innokas sienestäjä. Perheen lomamatkat suuntautuivat yleensä Lappiin.

Eskon Karjalassa alkanut elämänsä päättyi Järvikoto- hoitokodissa Nokiolla. Alzheimerin sairaus oli todettu muutamaan vuoteen aiemmin. Huvisuulilla alkanutta yhteistä matkaa Elinan kanssa kertyi viisikymmentä vuotta. Esko sai asua puolisonsa hoitamana kotonaan aivan kesän viimeisiä viikkoja lukuunottamatta.

Isää muistaen,
Mika Puranen

Tarja Kopalaisen saarna Karjalaisen kansan messussa Tyrvään kirkossa Uskonpuhdistuksen muistopäivänä 1.11.2020

Saarnateksti: Matt. 16:1-4

Fariseukset ja saddukeukset tahtoivat panna Jeesuksen koetukselle. Jeesuksen olisi muka pitänyt näyttää heille merkki. Näyttää voimansa ja lunastaa heidän arvostuksensa. Mitä porukkaa nämä merkin vaatijat oikein olivat? Fariseukset olivat juutalainen kansallisuus-uskonnollinen puolue. Useimmat heistä olivat maallikkoja, jotka ottivat vakavasti vaatimukset, jotka Jumala oli Vanhan testamentin laissa ilmoittanut. Saddukeukset olivat juutalainen yläluokka ja puolue, joka hyväksyi pyhäksi kirjaksi vain viisi Mooseksen kirjaa.

Jo Jeesuksen aikaan oli kilpailevia uskonnollisia porukoita, oikean opin omistajia. Niitä esiintyy myös meidän kirkkomme sisällä; laaditaan omia oppeja ja korostuksia ja hyväksytään omaan oikeauskoisten ryhmään vain ne, jotka niitä noudattavat. Tällä tavalla mitätöidään eri lailla ajattelevan uskoa. Jeesus ei suostunut fariseusten ja saddukeusten vaatimuksiin. Hän jätti heidät siihen ja lähti pois. Tylysti tehty, mutta myös oikein tehty.

TÄNÄÄN ON USKONPUHDISTUKSEN muistopäivä. Päivä muistuttaa meitä tapahtumista kauan sitten, silloin kun taisteltiin puhtaan opin puolesta. Puhtaan uskon päälle oli kasaantu-

nut kovin paljon ties mitä vaatimusta ja estettä. Jopa rahaa vaadittiin sielun pelastuksen takeeksi.

”Usko on ihmeellisin asia maailmassa. Lisää siihen jotain omaasi ja sinä turmelet sen”, kirjoittaa **Reijo Ylimys**, arvostamani pappismies. Ja oikeaan hän sanoissaan osuu. Uskonpuhdistusta tarvittiin että saataisiin karistettua uskon yltä se kaikki ”oma”, jota erilaiset ryhmittymät olivat siihen lisäilleet.

Tänään saamme viettää Karjalaisen kansan messua. Täällä kirkossa on paikalla paljon teitä, joiden juuret ovat Viipurin läänin Pyhäjärvellä, menetetyssä Karjalassa. Karjalainen kansa on omissa nahoissaan kokenut, mitä on ihmisten ryhmittely ja samaan muottiin pakottaminen. Sodan jaloista paenneita evakoita ei aina niin kovin hyvin vastaan otettu. Se on luonnollista, sillä oma suu on meillä ihmisillä aina lähinnä, ja omasta niin kovin vaikea toiselle antaa.

Evakot joutuivat monella tapaa antamaan ”merkkiä” kantäväestölle. Kaikkea heissä epäiltiin; ryssitelmällä kyseenalaistettiin heidän suomalaisuuttaan, karjalan murteelleen nauruskeltiin ja kouluissa vaadittiin lapsia puhumaan kirjakieltä. Evakojen Karjalaan jäänyttä omaisuutta epäiltiin ja vähäteltiin. Vieläpä heidän uskoonsakin saatettiin pitää

epäilyttävän itäisenä.

Näyttöjä karjalaisilta todella vaadittiin, että he kaiken menetettyään tällaisessa asenneilmapiirissä pystyivät uutta elämää rakentamaan. Ilmankos pärjäämisen, näyttämisen ja todistamisen tarve on monessa karjalaisessa suvussa siirtynyt noista ajoista eteenpäin, jopa sukupolvelta toiselle.

Kuitenkin voimme vaan ihmetellä, millä perusteella kukaan voi asettaa kyseenalaiseksi kanssaihminen oikeutta olla olemassa? Millä oikeudella me voimme vaatia toista mukautumaan omiin tapoihimme?

Eriyteen kummallista on, jos toisten yläpuolelle asettuminen tapahtuu kristinuskon nimissä. Jeesus kun ei tunnetusti luokitellut ihmisiä. Hän hyväksyi lähelleen kaikki ja kaikenlaiset ihmiset. Jeesus meni ruokavieraaksi vihatun veronkerääjän taloon ja seurusteli kaikkien halveksimien ja yhteisön ulkopuolelle suljettujen kanssa. Miten me ihmiset voimme sulkea joukostamme pois Jeesuksen armahtaman ja rakastaman ihmisen? Miten ihminen, joka kelpaa Jeesukselle, ei muka kelpaisi meille?

OIKEA USKONPUHDISTUS on sitä, että hävitetään itse tehdyt esteet puhtaan evankeliumin tieltä. Avaruutaan omassa ajattelussa. Lakataan touhuamasta sellaisten asioiden kanssa,

jotka eivät ole pelastuskysymyksiä. Katsotaan olennaiseen. Katsotaan Jumalan rakastamaan ja Jeesuksen armahtamaan ihmiseen.

Kyllä meidän kirkkomme pitää olla sellainen, että sinne mahtuvat kaikki sisälle. Ei meidän tietäkään silti tarvitse kirkossa olla samaa mieltä kaikesta. Mutta mikä pakko on kaiken aikaa ottaa niin kauheasti kantaa toisten asioihin? Eikö ole parempi, että jokainen huolehtii oman sielunsa tilasta oman Jumalansa kanssa ja antaa kaverin tehdä samoin. Oikea uskonpuhdistus on toinen toisemme suvaitsemista. Se tuottaa hyvää hedelmää.

VAIKEUKSISTA JA VÄHÄTTELYSTÄ huolimatta karjalaiset kotiutuivat uusille asuin- sijoilleen. Huonojen kokemusten lisäksi moni sai kokea myös hyvää kohtelua. Seurakuntalehtemme sai viime vuonna kirjeen eräältä evakkomatkalaiselta, **Kaarina Uttalalta**. Hän halusi lehden välityksellä kertoa muistonsa ja kiittää evakkokesästä, jonka oli viettänyt vuonna 1944 Illon Salonojalla. Hän oli saanut osakseen lämpöä, hyväksyntää ja rakkautta, jota pitää esimerkkinä satakuntalaisesta vakaasta uskosta.

Vuosikymmenten saatossa on alettu nähdä se viireys, välittömyys, positiivisuus ja yritteliäisyys, monenlainen hyvä mitä

karjalaiset tänne mukanaan toivat. Kokemukseni mukaan tänä päivänä herättää kiinnostusta ja arvostusta, kun kertoo omaavansa karjalaiset juuret. Karjalaisuus koetaan kulttuuriamme rikastuttavana.

LUTERILAISEN USKON syvin sanoma on pelastus yksin armosta, Jeesuksen tähden. Usko on Jumalan ja lähimmäisen rakastamista. Se mikä vahingoittaa lähimmäistä, ei voi olla Jumalan tahdon mukaista.

Jos rakastaminen tuntuu vaikealta, sen esiaste voisi olla suvaitseminen. Silläkkin päästään jo pitkälle, ainakin paljon pidemmälle kuin

keskittymällä ihmisiä erot-taviin asioihin. Matteuksen evankeliumin luvussa 15 Jeesus sanoo näin:

”Tämä kansa kunnioittaa minua huulillaan, mutta sen sydän on kaukana minusta. Turhaan he minua palvelevat, kun opettavat oppejaan, ihmisten tekemiä käskyjä.» Siinä se. Puhtaaseen uskoon ei mahdu mitään ihmisen tekemää oppia. Puhdas usko nousee Raamatusta ja sille antaa suuntaa ja osviittaa Jeesuksen elämä ja opetukset. Siinä on kaikki. Siihen ei ihminen voi mitään omaansa lisätä sitä pelaamalla.

Syksyinen kuvatervehdys Pyhäjärveltä

Kuvatervehdyksen Pyhäjärveltä lähettää Gromovosta kotoisin oleva *Sergey Danilov*. Pushkinin yliopistosta Pietarista alkukesällä valmistunut 26-vuotias Danilov työskentelee Losevsky Resort -nimisessä matkailualan yrityksessä Kiviniemessä, lähellä

lapsuuden kotikulmiaan. Losevsky Resort tarjoaa matkailupalveluja.

Sergeyn lopputyö valittiin vuoden parhaaksi matkailualan teoksi, sillä hän valmisteli opastettuja retkeilyreittejä Suvannon seudun alueelle patikoijille, pyöräilijöille ja autoilijoille.

Reiteillä on nyt opasteet ja ne voi löytää myös internetistä osoitteesta <https://izi.travel/en/46e8-losevski-kuror>. Osa reiteistä on esitelty suomeksi.

Mielenkiintoista on sekin, että Sergeyn juuret ovat hänen äitinsä puolelta Tverin Karjalasta, josta

hänen perheensä muutti Sakkolaan sodan jälkeen. Mistä suku tuli Tveriin, sitä Sergey ei vielä tiedä. Venäjällä kiinnostus juuriin on vasta heräämässä.

Matkailunkehitystyö jatkuu Kannaksella. Nyt on valmiina reittejä Antreasta Taipaleelle ja Kaarlahdesta

Petäjärvelle. Sergey on facebookissa aktiivinen jäsen Sakkola-ryhmässä. Hänen valokuvansa Sakkolasta ja ympäristöstä herättävät ihastusta, samoin hänen kotiseuturakkautensa ja halunsa oppia alueen sotia edeltävästä sekä sota-aikojen historiasta.

Kuvissa 1) Lamminharju ja lammet Noitermaassa, vasemmalla Taipaleenlampi ja oikealla Nurmilampi Pikonmyllyn sillalta. 2) Lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkki Pyhäjärven kirkkoaholla. 3) Pikonmyllyn silta ja Pikonmyllyn tiilirakenteiden jäljellä olevia osia.

Käkisalmi sai oman lipun

□ Leena Oikarinen

Korona esti tänä vuonna lähes kaikki karjalaiset juhlat, mutta lauantaina 3.10.2020 vietettiin Heinolan WPK-talolla Käkisalmen uuden lipun naulaus- ja vihkimisjuhlaa.

Käkisalmi lienee yksi viimeisistä luovutetun Karjalan paikkakunnista, jolla ei vielä ollut omaa lippua, vaikka evakkotaivalta on takana jo yli 80 vuotta. Heinolassa toimiva Käkisalmen-säätiö päätti korjata asian. Lipun suunnitteli heraldikko, kultaseppämestari *Tuomas Hyrsky*. Lipun vihki käyttöön kenttärövästi *Juhani Liukkonen*, jonka äiti *Aino Liukkonen* (o.s. Huuskonen) oli kotoisin Käkisalmen Suosaaresta. Karjalan Liiton edustajana lipun naulaukseen osallistui liittovaltuuston ensimmäinen varapuheenjohtaja, professori *Martti Talja*.

Käkisalmen symboleita ovat vanha linna, komea vartijakurki-vaakuna ja Vuoksi. Toki Laatokkan, sijaitsehan kaupunki Vuoksen ja Laatokan

välissä ja mm. kuuluisat Waldhofin tehtaat olivat Laatokan rannalla.

Lipun heraldinen selitys kuuluu näin: Punaisessa lipussa musta aaltokoroinen tyviö, josta nousee valkoinen muuri ja harjakattoinen torni. Tangonpuoleisessa yläkulmassa Käkisalmen vaakuna.

Käkisalmen-säätiön puheenjohtaja *Marja Huovila* tiivistä lippupuheessaan, että lippu on ennen kaikkea symboli, joka liittyy vahvasti kolmiyhteyteen koti, uskonto ja isänmaa - niiden suojelemiseen ja turvaamiseen. Lipulla voidaan osoittaa sitä tietä, jota kulkevaa yhteisöä tai tavoitetta haluaa seurata.

Ensimmäistä kertaa Käkisalmen-lipun on määrä juhlistaa kesäkuun toisena viikonloppuna 2021 vietettäviä Käkisalmen-juhlia

Käkisalmen-säätiön sihteeri Leena Oikarinen ja puheenjohtaja Marja Huovila esittelevät Käkisalmen lippua.

Heinolassa. Valtakunnallisen ensi esiintymisensä lippu saanee viikkoa myöhemmin Raumalla, tulevan kesän karjalaisilla kesäjuhilla. Silloin Käkisalmi ottaa paikkansa Viipurin ja Sortavalan

kaupunkien lippujen rinnalla lippukulkuessa.

Tallenteet lipun naulauksesta ja vihkimisestä löytyvät osoitteesta www.kakisalmi.fi -videogalleria

Kultainen ansiomerkki Markku Evalalle

Karjalan Liiton hallitus on myöntänyt keväällä 2020 Huittisten Karjalaseuran puheenjohtajalle *Markku Evalalle* liiton kultaisen ansiomerkin. Koronarajoitusten johdosta merkkiä ei voitu jakaa liiton kevätkokouksen yhteydessä.

Merkki ojennettiin Markulle karjalaseuran hallituksen kokouksessa, koska myös suunniteltu seuran 75-vuotisjuhla on jouduttu perumaan.

Markku Evola on ollut useita vuosia seuran toiminnassa ja hallituksessa mukana. Puheenjohtajana hän toimi vuosina 2007-2009 ja nyt uudelleen vuoden 2020. Satakunnan piirin hallituksessa hän toimi toistakymmentä vuotta.

Virkkaaminen virkistää, lopputulos herkistää

Maija Virtasen kodissa näkyy hänen kädenjälkensä kaikkialla.

□ Riitta Hirvonen

–Kutominen ja ristipistotyöt ovat minulle intohimo, totesi 89-vuotias **Maija Virtanen** tavatessamme Ikaalisissa. Vierailu hänen luonaan oli leppoisa ja täynnä muistoja.

–Käsitöitä olen tehnyt pienestä pitäen, mutta minkäänlaisista koulutusta niiden tekemiseen en ole saanut. Taito tulee äidin perintönä.

Maija Virtanen on tehnyt hyvin monenlaisia käsitöitä: neulonut, virkannut, kirjonta- ja ristipistotöitä sekä nypläystä. Ainoastaan kangaspuilla kutominen ei ole ollut hänen lajinsa. Mieluisimpana hän pitää ristipistotöitä sekä nypläystä.

Hänen kotiaan kunnistavatkin oma käden jäljet seinillä, sohvalla ja

pöydillä. Ja kaiken kruunaa 11,5m nyplättyä pitsiverhoa. Se on todella upea taidonnäyte, joka on ansaitulla paikallaan myös hänen uudessa kodissaan. Kuinka paljon hän onkaan näitä käsitöitä tehnyt, sitä hän ei muista. Ystävät ja sukulaiset ovat saaneet niitä lahjoiksi. Kuinka monta neulan pistoa niissä onkaan, sitä on mahdotonta arvioida.

–Neljään sohvatyynyyn laskin ristipistojen määräksi 140 000. Teen mielelläni haastavia töitä, joissa saattaa olla kymmeniä eri värejäkin. Luominen-seinävaatetta tein vuoden.

Nyt vaan lankaa koukkuun, ei jää mieli loukkuun

Maija Virtasen tytär **Varpu Virtanen** on luvannut koota kirjan äitinsä käsitöistä. Lahjoitettujen töiden etsiminen ja valokuvaami-

nen on työn alla. Viimeksi Maija Virtanen lahjoitti Luominen-ristipistotyönä Jyllin Kodit -säätiölle Ikaalisissa. Nämä työt ovat todella säilömissen arvoiset.

Kaikki mukaan virkkaamaan, langat solmuun sotketaan

Maija Virtanen on ollut 20 vuotta Jyllin Kodin vapaaehtoisen ystäväpiirin toiminnassa. Hän on mm. vastannut niin sisä- kuin ulkopallopeleistä.

–Nyt en enää käy siellä, kun ne pelaajat ovat tulleet vanhoiksi, väsähtäneet, hän naurahtaa. Ystävien kanssa on vuosien mittaan kudottu muun muassa sukkia, hiplausmuffeja ja hartiahuiveja.

–Villasukkia tuli kudottua ainakin 150 paria. Käsitöitä pitävät Maija Virtasen virkeänä ja valoisana. Kahvikeskustelumme osallistui myös **Lea Jokinen**.

Nylplätty omakuva.

Upeassa Jyllin Kodille lahjoitetussa ristipistotyössä oli kaikkiaan 140 000 pistoa.

Maijan erilaisissa töissä, kuten pöytäliinoissa, tyynyissä, istuinten päällisissä, seinätaluisissa, verhoissa jne. on käytetty erilaisia tekniikoita. Pöytäliina on kirjailtu muliinilangoin.

Lapsuudenkoti Enkkuaalla

□ Riitta Hirvonen

Maija Virtanen on syntynyt Enkkuaalla Vpl. Pyhäjärvellä. Hänen äitinsä **Helmi Savolainen** (o.s. Lukka) tuli Enkkuan koulun opettajaksi 1929. Hänen miehensä, maanviljelijä **Armas Savolainen** löytyi samalta kylältä. Heidän esikoistyttärensä Maija syntyi 1931 ja veljensä viisi vuotta myöhemmin. Toisena yläkoulunopettajana oli **Paul Miikkulainen**.

Alakoulua ei vielä ollut, mutta Maija aloitti jo nelivuotiaana **Impi Toiviaisen** kierto-koulussa. Maija muistaa hauskan tilanteen.

–Opettaja Toiviainen kertoi vakavalla naamalla: ”Kun miehet juovat monta tuopillista olutta, niin mitä siitä seuraa?” Maija viittasi innokkaana: ”Pissahätä.” Muut oppilaat olivat samaa mieltä, mutta opettajalla oli naurussa pitelemistä.

Koulun toiminta siirtyi 1937 Enkkuan ja Saapun rajalle uuteen koulurakennukseen. Sinne tuli myös alakoulu, jonka Maija aloitti 1938. Perhe asui omissa talossa järven rannalla.

–Se oli turvallista ja ihanaa aikaa.

Lapsuusmuistoihin liittyvät myös joulun vietot.

–Sukua oli paljon. Vietimme joulua vuorotellen isän vanhempien luona tai kotona. Joulukirkossa ei käyty. Kirkolle oli matkaa 20 kilometriä. Mutta radiosta kuunteltiin jumalanpalvelukset, joita naapuritaloistakin tultiin kuuntelemaan.

Syksyllä 1939 tuli lähtö evakkoon

–Meidän perheelle se matka kulki ensin Karstulaan ja sieltä Alavudelle. Asuimme Karstulassa Vekaran kartanossa vuodenvaihteen yli, jolloin muuttimme Alavudelle. Siellä asuintalomme toisella pojalla todettiin lapsihalvaus. Minäkin sairastuin, mutta se oli reumakuumeita. Olin sairaalassa, kun äidin oli lähdettävä vielä keväällä opettajaksi Ala-Torniolle.

Annin ja Vilho Toiviaisen ottivat Maijan hoiviinsa hänen päästyään sairaalasta.

–Minulla oli äitiä ikävä, joten 13-vuotiaan serkkuni kanssa meidät lähetettiin junaalla Ala-Torniolle.

Isä oli töissä Virroilla, kun hän 1941 joutui lähtemään

uudestaan rintamalle. Antti-äijä oli ostanut tilan Rantasalmelta, jonne me äidin kanssa muuttimme.

Kesällä 1941 takaisinvaltauksen jälkeen Maijan äiti ja Antti-äijä palasivat Enkkuaan vielä savuavien kotiensa raunioille.

–Äiti haki meidät lapset Enkkuaan jo syksyllä, niin että olimme ensimmäiset lapset Pyhäjärvellä. Meidän niemessä oli poltettu jokainen latokin. Äijä rakensi oikean ison hirsitalon. Meille rakennettiin vain aittarakennus, jossa oli yksi asuinhuone. Sinne päästiin muuttamaan 5.6.1944 ja 18.6. oli taas lähdettävä. Ehdin kuitenkin käydä yhden vuoden oppikoulua Käkisalmessa.”

Ikaalisiin ja Helsinkiin

Kouluhallitus määräsi Helmi Savolaisen opettajaksi Ikaalisiin Saukon (nykyään Röyhä) koululle 1945.

–Isä lunasti maatilaa Myllykartussa. Jatkoisin oppikoulua Ikaalisissa. Asuimme Kyrosjärven toisella puolella, joten koulumatkat olivat vaivalloisia. Pääsin ylioppilaaksi 1951 ja lähdin Tampe-

reelle kauppaopistoon, josta valmistuin merkonomiksi. Vuonna 1953 koko perhe muutti Helsinkiin.

–Menin kihloihin samana vuonna ja naimisiin vuonna 1953, jolloin Luhalahdesta kotoisin oleva mieheni muutti myös Helsinkiin. Toimin kirjanpitäjänä ja konttoripäällikkönä Helsingissä vuoteen 1991, jolloin jäin eläkkeelle.

Helmi ja Armas Savolainen olivat perustamassa Ikaalisissa Karjala-seuraa 50-luvulla ja Vpl. Pyhäjärvi-seuraa vuonna 1957. Seuran tarkoituksena oli ja on edelleen olla pääkaupunkiseudulle muuttaneiden pyhäjärveläisten yhdyssiteenä. Maija vedettiin mukaan toimintaan 1978, kun tarvittiin rahastonhoitajaa. Siinä toimessa hän palveli seuraa vuoteen 1991, jolloin hän miehensä kanssa palasi takaisin Ikaalisiin.

Maija Virtasen muistelmat Minun Enkkuaani löytyvät Vpl. Pyhäjärvi-lehdestä 20.10.2015.

Äidin tekemä räsynukke Enkkuasta

Helvi Kalttila (s. Pärssinen) Tampereelta esittelee rakasta nukkea vitriinitalussa. Nuken on tehnyt Enkkuan Marttoihin kuulunut Helvin Emilia-äiti vuonna 1942 tai 1943 Etelä-Karjalan Marttapiirin sotaorpojen hyväksi järjestämään räsynukkekilpailuun.

Emilia Pärssinen (s. Pärssinen) oli ammatiltaan karjako, joten hän oli pukeutunut ja nimennyt nukken Liisa-karjakoksi. Nuken hiukset olivat hänen omista pikkutyttöaikaisista palmikoistaan. Kilpailusta tuli 3. palkinto. Pieteetillä Helvi on entisöinyt nukken asusteita, jotka olivat kuluneet ajan saatossa.

Emilian isä oli **Tobias Pärssinen** l. Myllär-Topias Pikojoella.

➤ **Helvi Kalttilalle** rakas evakkoesine on hänen äitinsä jatkosodan aikana tekemä.

◀ **Myllär-Topiaan** nuorin lapsi Emilia.

Tätä on odotettu!

MITÄS MYÖ PÄRSSISET – karjalaisen suvun 500 rauhan ja sodan vuotta on ensimmäinen yleisesitys suvun vaiheista. Uutta tietoa ja tarinoita Pärssisistä idässä ja lännessä, kotona ja maailmalla. Yhteensä yli tuhat sivua, 2 300 sukutaulua ja 14 500 nimeä.

Tilaa kirjapari maksamalla 58,90 € Pärssisen sukuseuran tilille FI86 5152 0920 0210 99, kirjoita nimesi viestikenttään ja ilmoita Eija Herleville (eija.herlevi@gmail.com) vastaanottajan nimi, osoite, kännykkänumero ja postin noutopiste. Kirjat voi myös noutaa hintaan 50 € mm. Kiikasta, Tampereelta ja Helsingistä. Lisätietoa sukuseuran nettisivuilla <https://www.karjalanniitto.fi/karjalan-liitto/jasenyhteisot/sukuseurat/parssinen-sukuseura-ry.html>.

Tiedustelut Eijalta sähköpostitse tai p. 040 574 4582 ja Olavi Pärssiseltä: olavi.parssinen@top.fimnet.fi, p. 040 587 6304.

Salitsanrannan ja Sortanlahden leimat

□ **Antti Hynnä**, Luovutettujen alueiden postihistorian harrastaja

Tällä kertaa esittelyvuorossa ovat Salitsanrannan ja Sortanlahden leimat.

SALITSANRANNASSA toimi postipysäkki 1.12.1920-1940 sekä 10.8.1942-1944. Käytössä oli kolme leimatyyppiä seuraavasti:

3215.1, pysäkkileima, 31 mm antiikva

piste, 21.5.1902-13.1.1904, R5

3215.2, pysäkkileima, 34 mm,

3.2.1902-20.6.1939 ①

3215.3, pysäkkileima, 39 mm,

10.11.1942-13.11.1943, R4 ②

Leiman 3215.1 ”antiikva piste” tarkoittaa, että kirjasintyyppi oli antiikva ja nimen perässä oli piste. Leima on hyvin harvinainen ja kokoelmassani sitä ei ole, leiman kuva kuitenkin löytyy **Ancsi**

Mikkolan leimasivulta. Leimasta 3215.2 tunnetaan sekä mustat että siniset versiot. Leimaa 3215.3 tunnetaan ainoastaan violetin värisenä.

SORTANLAHDEN postiasema perustettiin 1.1.1898. Se muuttui toisen luokan postitoimistoksi 1.1.1894 ja edelleen ensimmäisen luokan postitoimistoksi 1.6.1913, jona se toimi vuoteen 1940 saakka. Lisäksi Sortanlahti toimi postiasemana 15.5.1942-1944. Sortanlahdella oli käytössä neljä erilaista leimatyyppiä seuraavasti:

3216.1, Finland-leima, 26 mm,

25.5.1891-30.6.1893, R5 ③

3216.2a, venäläisleima, 27 mm 8 lv *,

19.10.1894-5.6.1918, R3 ④

3216.2b, venäjä poistettu,

7.9.1918-26.5.1933, R3 ⑤

3216.3, siltaleima, 25 mm 1 pt 6 lv x,

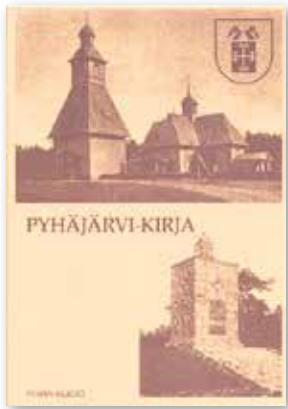
5-3.1934-26.2.1944 ⑥

Leiman 3216.1 nimi tulee leiman alaosassa olevasta FINLAND-sanasta. Leimasta 3216.2b tunnetaan sininen versio käyttöajalla 25.11.1923-23.2.1924.

Ohessa pieni kavalkadi leimakohteita. Leiman 3216.1 FINLAND-sanasta on näkyvissä vain aavistus. Leimasta 3216.2b esitetään sekä musta- että sininen versio. Kyseessä on siis kaksi eri kohdetta, vaikkakin ovat skannattu samaan kuvaan. Leiman 3216.3 ohessa esitetään myös Sortanlahden R-lipuke.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön kirjoja ja tuotteita:

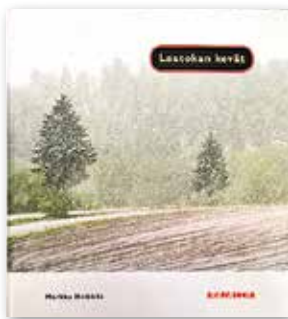
Pyhäjärvi-kirja
Reino O. Kukko, Kaarle Viika,
1989, 350 s. Hinta 25 €
Kirja kertoo pitäjämme historiaa sanoin ja kuvin. Sisältää myös muresanaston selityksineen.

Suvannon seutu 1917-1921, elämää ja ihmiskohtaloita
Suvannon seudun paikallishistorian työryhmä, 2015
336 s. Hinta 40 €

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 70-vuotisjuhla Kirkkoaholla
DVD-tallenne, kesto noin 1,5 tuntia. Hinta 20 €

Laatokan kevät
Markku Heikkilä
Matkakirja Laatokan ympäri
Hinta 15 €

Matkan varrelta
Hilja Matikainen, runoja
Hinta 20 €

Vpl. Pyhäjärvi pöytästandaari
Suunnittelu Kaarle Viika, 1963. Hinta 42 €

Vpl. Pyhäjärvi isännän viiri
Suunnittelu Kaarle Viika, 1992. Koot ja hinnat:
45 x 300 cm, 6-7 m:n tankoon. 80 €
45 x 400 cm, 8-9 m:n tankoon. 90 €
55 x 400 cm, 10 m ja korkeampaan tankoon. 95 €

Tilaukset ja lisätiedot:
Kirsti Naskali.
puh. 040 719 2692 tai
saatio@vplpyhajarvi.fi
Postittaessa lähetyksiin
lisätään postituskulut.

Tapauksia

Tampereen seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon toiminta on tauolla toistaiseksi. Hyvää syksyä ja terveyttä kaikille.

KYLÄPÄHKINÄ 3

Viel yhe kerra mie vaivaan teitä Pyhäjärve kyläi nimilöi-he ihmettelemise kans. Työ muistatta, jot yhteessä kyläi ol pitäjäs yli neljäkymment. Kahes aikasemmas lehenumeros on olt jo pitkä lista nimilöi etsittävä. Nyt pitäs saaha selvitettyy viimiset ykstoist kylänimmii. Teilthä se käyp sukkela ku vaa otatta kynä kättee ja mätättä puuttuvat kirjaimet kohalle!

–Huru-ukko

_ O _ J A _ L A _ _ I
R _ H M _ K _ L _
_ A _ P _ U
_ A L _ _ S _ N _ _ N T _
S _ _ T _ N _ A _ T I
_ U _ A P _ _ R _ _ A
_ I I _ _ A
T O _ S T _ _ N _ _ M _
V _ L _ E A _ Ä _ I
_ E R _ _ T _ A
Y _ Ä _ Ä _ _ I

Kyläpätkinä 2, ratkaisu

Lohijoki, Matiskala, Miissua, Montrua, Musakanlahti, Noitermaa, Orola, Pattoinen, Porsaanmäki, Puikkoinen, Pyhäkylä, Pöhlölä, Rahkajärvi, Rantakylä, Riiska

Vpl. Pyhäjärvi-seuran tuotteita

Pyhäjärvi Vpl. vaakunapaita
Vanhan varaston loppuunmyynti: T-paita valkoinen pyöreällä tai V-aukolla, helmiharmaa vain pyöreällä kaula-aukolla. Hinta 7 €/paita ja kaksi paitaa 10 €/lla.

Dokumenttielokuva Muistojen järvi,
kuvattu vuosina 1939–44 Pyhäjärvellä, mukana Kaarina Pärsisen kirjoittama esite elokuvasta. DVD:n hinta 20 €

Seuran 60-vuotis-historiikki (2017)
Hinta 20 €/kpl, 50-vuotishistoriikki 10 €/kpl ja ostettaessa molemmat historiikit, yhteensä 25 €.

Pyhäjärvi Vpl. -karttamuki
Hinta 10€/kpl

Tilaukset ja tiedustelut:
Kaisa-Liisa Korhonen
puh. 050-5905 433,
kaisaliisako@gmail.com
Postittaessa lähetyksiin
lisätään postituskulut.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön adressit

Karjalanneito

liris

Kullerot

Valoisa polku

Pyhäjärven kirkon alttaritaulu

Adressi sisältää kaksi tai useampia sisälehtivaihtoehtoja, joista voi valita

sopivimman ja poistaa ylimääräiset. Hinta 12 euroa kappale + postikulut.

Tilaukset: säätiön asiamieheltä

Tilaa Vpl. Pyhäjärvi

Itselleni

Lahjaksi

Osoitteenmuutos

Kestotilaus

1 vuosi

Irtonumero

Tilauhinnat 2020:

kotimaahan ja

ulkomailla

35 €/vuosi

Posti-
merkki
1,75 €

Lehden saaja / entinen osoite (tarpeeton yliviivataan)

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postino ja -toimipaikka _____

Lehden maksaja / uusi osoite

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postino ja -toimipaikka _____

Päiväys ja allekirjoitus _____

Kiinnostukseni kohde on (kylän nimi): _____

Vpl. Pyhäjärvi-lehti

Säätiön asiamies
Kirsti Naskali
Miharintie 312
37200 Siuro